Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

ХАЛҚ СЎЗИ

Газета 1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг газетаси

24 СЕНТЯБРЬ, ПАЙШАНБА. № 186 (437). 1992 йил

Сотувда эркин нархда

• Биз ва жаҳон

БУ ГАЛ ЎЗБЕКИСТОН БАЙРОҒИ ШВЕЦИЯДА ҲИЛПИРАДИ

АВВАЛ хабар берилганидек, шу йил 7 сентябрдан 12 сентябргача Швеция пойтахти Стокгольм шаҳрида Парламентлараро Иттифоқ (ПИ)-нинг 88-конференцияси бўлиб ўтди. Бу анжуманда мазкур обрўли халқаро ташкилотга Ўзбекистон Республикаси янги аъзо сифатида қабул қилинди.

Тарихий 88-конференция ишида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг делегацияси ҳам қатнашган эди. Шу муносабат билан мухбиримиз делегация раҳбари — Олий Кенгашнинг Саноат, халқ истеъмол моллари, аҳолига хизмат кўрсатиш ва савдо қўмитаси раиси Ф. НАЖМИДДИНОВдан бир неча саволларга жавоб беришни илтимос қилди.

— Фазлиддин Насриддинович, аввало, Парламентлараро Иттифоқ ҳақида муштарийларга икки оғиз тушунча бериб ўтсангиз.

— Парламентлараро Иттифоқ (ПИ) мустақил давлатлар парламентлари вакилларини бирлаштирувчи халқаро ташкилотдир. Қўналғаси — Женева шаҳрида.

Иттифоқ Устави 1976 йилда қабул қилинган, кейинчалик эса тўлиқ қайта ишланиб тузатилган. У VII боб ва 26 моддадан иборат. Бу ҳужжатда ёзилишича, ПИ 1989 йилдан буён бутун дунё парламентлари ўртасида кенг кўламли мулоқотларни ташкил этувчи асосий жой бўлиб келмоқда. Тинчлик ва халқлар ҳамкорлиги учун кураш олиб бормоқда, мўътабар ташкилотларнинг алоқаларини мустаҳкамлаш йўлида хизмат қилаётир. Зеро, Иттифоқ ўз олдига барча мамлакатлар парламентлари ва парламентарийларига бир-бирлари билан алоқа ўрнатиш, тажриба алмашишда ҳамда бу юмушларни мувофиқлаштиришда ёрдам беришни; парламентлар ва унинг аъзолари фаолиятини жонлантириш ниятида халқаро аҳамиятга молик масалаларни кўриб чиқиш ва ана шу муаммолар юзасидан ўз нуқтаи назарини баён этишни; нуфузли ташкилотлар фаолияти ҳақидаги маълумотларни кенг ёйишни, уларнинг иш юритиш усулларини яхшилаш ҳамда такомиллаштиришда кўмаклашишни мақсад қилиб қўйган.

Иттифоқ БМТ интилишларини ривожлантиради, унинг саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлайди, бир-бири билан узвий алоқада ишлайди.

Парламентлараро Иттифоқ таркибига ўз парламентлари вакиллари бўлган Миллий гуруҳлар киради. Миллий гуруҳ мустақил давлат қонунларига мос равишда тузилган парламент қарори билан ташкил этилади. Унинг аъзолари, албатта, парламент аъзолари бўлиши лозим.

Ҳар бир Миллий гуруҳ Иттифоқ таомилларига риоя қилиши, Уставга мувофиқ фаолият кўрсатиши, шунингдек, Парламентлараро Кенгаш томонидан тасдиқланган миқдорда йиллик бадал тўлаши шарт. 88-конференцияда халқаро ташкилот олдидаги ана шу иқтисодий ва маъмурий мажбуриятларни бажармай қўйганлари учун Экваториал Гвинея ва Гондурас жазоланди. Афғонистон ҳам Иттифоқдан чиқарилди. Сабаби — шу йил апрель ойида Афғонистон Парламенти тарқатиб юборилган эди. Бенин, Мали ва Судан эса ташкилот аъзолигига қайта тикланди. Чунки бу ўлкаларда демократия талабларини писанд қилмайдиган тузум ўрнатилгач, улар аъзолик ҳуқуқидан маҳрум этилганди.

— Парламентлараро конференция қайси муддатда чақирилади?

— Дастлаб шуни айтиш керакки, Парламентлараро конференция, Парламентлараро Кенгаш, ижроия комитет ва Секретариат — Иттифоқ органлари (муассасалари) ҳисобланади. Конференцияга келсак, у йилига икки марта: баҳор ва кузда чақирилади. Унинг жойи ва муддатини Парламентлараро Кенгаш белгилайди. Айни пайтда ушбу Кенгаш Иттифоқ Бош котибини тайинлайди, Миллий гуруҳларни обрўли халқаро ташкилот аъзолигига

(Давоми 2-бетда).

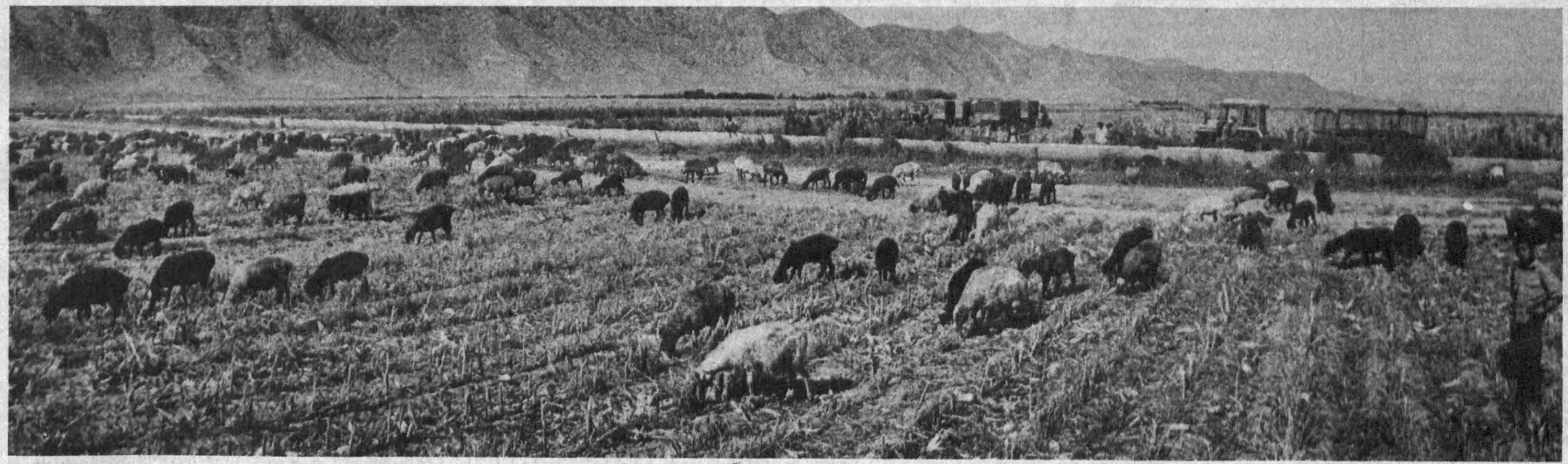

Дастурхонимизни гўшт ва сутсиз, улардан тайёрланган маҳсулотларсиз тасаввур этиш мушкул. Бироқ, бу неъматларни етиштирадиган фидойи кишилар — чўпон-чўлиқлар, чорвадорларнинг меҳнатини кўпинча ардоқламаймиз. Ваҳоланки, улар ана шу эзгу мақсад йўлида йил давомида яйлов кезадилар, қир ва адирлардан ошадилар, ферма ва отарларда куймланадилар, далаларда тер тўкадилар.

Мустақиллик шарофати туфайли чорвадорларнинг ҳам елкасига офтоб тегмоқда. Жумҳурият Президенти ва ҳукумат томонидан қабул қилинган қатор Фармонлару қарорлар бунинг исботи. Ушбу ҳужжатларда соҳани ривожлантириш, чўпон-чўлиқларнинг яхши яшашлари, унумли меҳнат қилишлари учун қулай шартшароитлар яратиш кўзда тутилган. Иншооллоҳ, яқин кунларда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳажми янада ортади, дастурхонимиз тўкинлиги таъминланади.

Ш. ИБРОҲИМОВ олган сурат.

ШАРОФ РАШИДОВ НОМЛИ ЖАМҒАРМА

Ўзбекистонга чорак аср мобайнида раҳбарлик қилган Шароф Рашидов атоқли адиб ва катта давлат арбоби сифатида бутун Шарққа танилган эди. Қайта қуриш «қатағони» йилларида унинг номини ҳеч бир асоссиз равишда қоралашга уриндилар. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг қатъияти туфайли Ш. Рашидов шахси ва фаолиятига ҳаққоний баҳо берилди.

Ш. Рашидовнинг 75 йиллигини муносиб тарзда нишонлаш юзасидан ҳукумат комиссияси тузилди. Кўпдан-кўп меҳнат жамоалари ва таниқли кишиларнинг хоҳиш-истагига кўра комиссия қарорига биноан республикада Ш. Рашидов номли жамғарма ташкил этилди.

Жамғарма низомини рўйхатга олган ўзбек Адлия вазирлиги гувоҳномасида шундай қайд этилади: Шароф Рашидов номли жамғарманинг мақсади Ўзбекистонда илму маърифатни ривожлантириш, умуминсоний қадриятларни тиклаш, иқтидорли, ёшларни тарбиялаш ва рағбатлантириш, фан-техника, маданиятни тараққий эттиришдан иборат. Табиат муҳофазаси, тарихий, маданий ёдгорликларимизни асраш, адабиёт-санъат вакилларини муносиб даражада рағбатлантириш, жаҳоний фан ва амалиёт ютуқларини жорий қилиш, бой маданий меросимизни тадқиқ этиш, пешқадам ўқувчи ва талабаларга моддий ёрдам бериш, замонавий билим масканлари очиш каби тадбирлар ўтказилади.

Ш. Рашидов номли жамғарма очиқ тусдаги жамоат ташкилоти бўлиб, ошкора фаолият кўрсатади. Унга саналган вазифаларни бажаришга ҳисса қўшиш истагида бўлган, бу саховатли тадбирларни Шароф Рашидов номидан амалга ошириш муддаосига қўшилган барча корхоналар, хўжаликлар, ташкилотлар, янги тузилган иқтисодий — бирикмаларнинг меҳнат жамоалари, барча фуқаролар хайрия йўсинида ҳисса қўшишлари мумкин.

Жамғарманинг банк ҳисоби: сўмлар учун — Ўзбекистон Республикаси марказий банки Тошкент шаҳар операция бошқармасининг ҳисоб марказида. Р а қ а м и 000700825, код рақами 172682116; валюта учун — Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий фаолият банкида рақами (93780090) 001.

• Шошилинч хабар

ЮКХОНАДАГИ ГРАНАТА

Андижон темир йўл божхонаси хизматчилари ўта сезгирлик кўрсатмаганларида ким билади дейсиз, қандай фалокат юз берар эди.

Қанчадан-қанча кишилар совуқ ниятли шахснинг жабрдийдаси бўлармиди, бегуноҳ болаларнинг ёстиғи қурирмиди? Унинг ўта пинҳон сақлашга уринилган ажал ўқлари-чи? Қайси бир бегуноҳ кишининг кўксига санчиларди, кимнидир бевақт ҳаётдан олиб кетарди. Ҳар қалай совуқ шарпа четлаб ўтди. Жиноятга қўл урган кимса эса қармоққа илинди.

Воқеа бундай бўлган эди. Куни кеча Андижон темир йўли божхонасининг ходимлари одатдагидек ишга чиқдилар. Ахтачидаги контейнерларни жўнатиш майдонида енг шимариб иш бошлашди. Асака шаҳар ҳарбий комиссариати бошлиғининг ёрдамчиси бўлиб ишлаган, 1963 йилда туғилган Вадим Мазуренко Кривой Рог шаҳрига кўчиб кетаётган эди. Божхона хизматчилари аввалига бироз хотиржамроқ бўлишди. Ахир ҳарбий хизматчи эгри қадам ташламас, лекин унинг юз-кўзидаги ўзгаришлар темир йўл божхонасининг бошлиғи майор Муҳаммаджон Зулунбоевни ҳушёр торттирди, негадир унда шубҳа уйғотди. Кейин юклар тезкорлик билан бирма-бир кўздан кечирилди. Давлат назорати раҳбарининг гумонсираганича бор экан. Унинг юкхонасидан нималар чиқмади дейсиз. Иккита жанговар, битта ўқув гранатаси ҳамда эҳтиёт қисмлари, «Калашников» автомати, «Макаров» пистолети ва унинг ўқлари, «Калашников» автоматининг эҳтиёт қисмлари, тўрт комплект порох, махсус идишдаги портлатгич модда, битта ов милтиғи ҳамда кўп миқдорда темир ўқлар, 50 турдан зиёд камёб дорилар.

Антиқа юкни яширишга уринган Вадим Мазуренко уялмай-нетмай, ёлғондан сўзлади. Гранаталарни Афғонистондан хизматдан қайтишда ўзи билан олиб келганини, порохлар ва ўқларни эса эсдаликка олиб кетаётганлигини айтди.

Ҳарбий комиссариат бошлиғининг ёрдамчиси жомадонидан саккизта ҳарбий билет, учта фуқаролик паспорти чиқди. Улар Абдулҳамид Қаюмов, Абдураҳим Мамажонов, Ҳасан Қўчқоров каби шахслар номига битилган. Олис йўлга отланган офицердан изоҳ сўралганда аломат гап қилди. Номлари ҳужжатга расмийлаштирилган шахслар қарзини бермагани учун Вадим уларни эгаларига етказмаган экан. Наҳотки шундай бўлса?! Ахир фуқаролик ҳужжатлари ҳамда ҳарбий билетлари ўзгага гаровга берилмаслиги ҳамда қўлда сақланмаслигини ақлли-ҳушли одам тушунмаса. Балки, коса тагида нимкоса бордир. Асака шаҳар ҳарбий комиссариатидаги ўртоқларни ғафлат уйқуси босган бўлса не ажаб? Ҳарбий хизматдан бўйин товлаш истагида бўлганлардан Вадимга ўхшаш қўли эгрилар мўмай пул ишлайверадида. Ҳар қалай масаланинг ечимини тергов ҳужжатлари ойдинлаштиради.

Юкхона тафтиш қилинаётганда ғалати қутиларга дуч келинди. У ёғини сўрасангиз, унда медал ва орденлар тўла эди. Иккита «Шон-шуҳрат» ордени, учта турли даражадаги «Меҳнат шуҳрати» ордени, бешта «Ҳурмат белгиси» ордени, битта «Қизил байроқ», олтита «Меҳнат Қизил Байроқ» ҳамда бир неча ўнлаб жанговар орденлар топилди. Ажабо, 1984 йилда Ульяновск шаҳридаги танкчилар ҳарбий билим юртини тамомлаган йигит шунча орден ва медалларни қачон ва қайси хизматига олиб улгурди экан? Ваҳоланки, Улуғ Ватан уруши чоғида у туғилмаган эди ҳам.

Нафсга эрк бериш мундирни доғлайди, юзни шувут қилади. Бундайларнинг сафимизда бўлишидан худонинг ўзи асрасин.

Фозилжон ШОДМОНАЛИ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ

АХБОРОТИ

1992 йил 23 сентябрда ўртоқ Қ. А. Аҳмедов раислигида Марказий сайлов комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди.

301-Қорадарё округ комиссиясининг «Ўзбекистон Республикасида халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги қонунига, округдаги бир қанча меҳнат жамоаларининг таклифлари ва бошқа материаллар асосида Ш. Мирсаидовни Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлигидан чақириб олиш бўйича ўтказилган овоз бериш натижалари тўғрисидаги мажлиси баёнини кўриб чиқиб, Марказий сайлов комиссияси шуни қайд этадики, халқ депутатлигидан чақириб олишга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан боғлиқ бўлган ҳамма тадбирлар қонун талабларига мувофиқ ҳолда амалга оширилган.

Халқ депутатини чақириб олиш юзасидан овоз беришда сайловчилар умумий сонининг 94,3 фоизи қатнашди, сайловчиларнинг 96,8 фоизи депутатликдан чақириб олишни ёқлаб овоз бердилар.

Марказий сайлов комиссияси овоз бериш натижаларини қайд этди ва юқорида кўрсатилган қонуннинг 9-моддасига асосан 1992 йил 23 сентябрдан эътиборан Ш. Мирсаидовни халқ депутатлиги ваколати муддатидан илгари тўхтатилган деб топди.

Мажлисда ўрни бўшаб қолган депутат ўрнига 330-Хатирчи сайлов округидаги сайлов натижалари ҳам кўриб чиқилди.

Марказий сайлов комиссияси 1992 йил 20 сентябрь куни Навоий вилояти 330-Хатирчи сайлов округидан Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлигига сайланган, Навоий шаҳрида яшовчи, Навоий вилоятининг ҳокими Айдарқулов Абдуҳолиқ Абдураҳмоновични рўйхатга олди.

ЎЗБЕКИСТОН Ватаним маним

«ХАЛҚ СЎЗИ» МУХБИРЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ ХАБАРЛАРИДАН

БУ ЕРДА ИҚТИДОРЛИЛАР ЎҚИШАДИ

● Самарқандда биринчи хусусий лицей иш бошлади.

ТУРКИЯ Республикаси билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги шартномага мувофиқ ташкил этилган бу лицей учун алоҳида шинам бино қурилди. 5- ва 8-синфларни бу йил битирганлар орасидан танлаб олинган 110 нафар иқтидорли ўғил бола биринчи октябрдан ўқий бошлайди.

ПУЛИГА ЯРАША БИЛИМ БЕРСА—ЯХШИ

● Ниҳоят Ўзбекистонда ҳам пулли мактаб пайдо бўлди.

АЙТИШЛАРИГА қараганда, биринчи марта Нукусда очилган пулли мактаб болаларга анча пухта билим бераркан. Чунки, бу мактабдаги ўқитувчилар жиддий танловдан ўтишади. Шунингдек, ҳамма пулдор оилаларнинг болалари ҳам қабул қилинавермайди — ҳар бир бола тест имтиҳонидан ўтказилади.

Бу ерда ҳар ўнта ўриндан биттаси алоҳида иқтидорли болалар учун ажратилган бўлиб, улар бепул ўрта маълумот оладилар.

БУНИ ТАЙЁРЛОВ ИДОРАСИ ДЕСА БЎЛАДИ

● Ишбилармонлар қурган кичик корхонада тузламадан тортиб омухта емгача бор.

ТЕРМИЗ тумани тайёрлов идораси ишбилармонларининг кичик корхонаси помидор ва бодринг тузламаси, томат, узум ва олма шарбати тайёрлашга киришди. Кунига 10-12 тонна ун ва омухта ем тайёрлайдиган тегирмон ҳам ишга тушди. Бўрдоқичилик базасида эса 85 бош қорамол, 300 та қўй боқилаяпти. Ҳозиргача тумандаги шифохона ва ошхоналарга 75 тонна гўшт топширишди. Ҳадемай, мойжувоз ҳам иш бошлар экан.

Ҳамма тайёрлов идоралари ҳам ўз номларига яраша шундай йўл тутсалар қанийди!

КОЛХОЗ ТИКУВЧИЛИК ФАБРИКАСИ

● Хом ашё сотиб косаси оқармаганлар уни қайта ишлаб, тайёр маҳсулот қилиб сотишга ўтса ажабланмаслик керак.

ҚУМҚЎРҒОН туманидаги Сафар Бойматов номли жамоа хўжалиги шу йўлни танлади. Аввалига консерва заводи қурди. У йилига 10 миллион шартли банка маҳсулот тайёрлашга қодир. Бунинг учун фақат ўз даласидаги эмас, балки қўшни хўжаликлардан ҳам маҳсулот харид қилади.

Энди хўжалик тикувчилик фабрикаси қуриш режасини тузаяпти. Тўғри-да, хом ашё ўзларида ҳам, қолаверса, қўшниларда ҳам сероб. Тийинга тикилгандан кўра сўмлаб йиққан маъқул эмасми?!

ЎЗЛАРИНИ ЎЗЛАРИ ИҚТИСОДИЙ ҲИМОЯЛАШЯПТИ

● Оналар, болалар ва ногиронларни муҳофаза қилиш уюшмаси ўзи пул ишлаб топаяпти.

ҲОЗИР хайр-эҳсон қилувчи ташкилотлар кўп. Аммо уларнинг садақасига қаноат қилиб ўтириш ақлли одамнинг иши эмас. Оналар, болалар ва ногиронларни муҳофаза қилиш уюшмаси саховатпешалар қўлига тикилиб ўтиришдан кўра бир нечта устахона ва тикувчилик цехлари очишни афзал кўрди. Ҳозир Фарғона вилояти дўконларида пайдо бўла бошлаган бежирим болалар кийим-бошлари шу цехларда тикилаяпти.

Уюшма аҳолининг камбағал табақасини ижтимоий ҳимоялаш, ногирон болаларга нафақа бериш, катта ёшдагиларини эса иш билан таъминлаш ва аравачалар сотиб олиб бериш учун ҳеч кимдан пул сўрамайди, ўзи ишлаб топади.

КУНИГА ЯРИМ БУХАНКА

● Қўқондаги ҳамма нон дўконларида ёрдамга муҳтож кишилар рўйхати пайдо бўлди.

ШАҲАР ҳокимлигининг ташаббуси билан ўта муҳтож кишиларга текин нон улашиш йўлга қўйилди. Шу мақсадда Қўқон нон комбинати билан 2-ишчилар таъминоти бўлими дастлабки тўлов бўйича даромад солиғидан ва маҳаллий бюджетга мажбурий тўловдан озод этилди. Муҳтожлар рўйхатини маҳалла қўмиталари, уй-жойлардан фойдаланиш бошқармаси ва жамоатчилик тузиб беради.

ҚУРОЛСОЗЛИК ЦЕХИ ДЕЙСИЗ

● Фарғона «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг таъмирлов-механика цехидаги кирдикорларга оид миш-мишлар тўғри чиқиб қолди.

ВИЛОЯТ ва Қирғули тумани ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига ушбу цехдаги иш жойлари ва жавонларда турли қуроллар пайдо бўлиб қолгани ҳақида маълумотлар тушди. Махсус тезкор гуруҳ ишга киришди. Ҳақиқатан ҳам цехдан тўппонча қисмлари, токарлик дастгоҳида тайёрланган 48 та пичоқ, қирқма қурол, қилич топилди. Бригадирнинг столи тортмасидан эса, ҳатто ўқотар қурол чиқди.

Бу ишга алоқадор 11 киши қўлга олиниб, уйлари тинтув қилинганда, айримлариникидан ўқотар қуроллар, гиёҳвандлик моддалари топилди.

БУ ГАЛ ЎЗБЕКИСТОН БАЙРОҒИ ШВЕЦИЯДА ҲИЛПИРАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

қабул қилиш ёки аъзолик ҳуқуқидан маҳрум этиш ҳақидаги масалани кўриб чиқади. Ўз навбатида Бош котиб бу хусусда Парламентлараро Кенгашга ҳамда тегишли давлат Парламентига илтимос билан мурожаат этиши керак.

— Бош котиб Ўзбекистон Парламентига ҳам мурожаат қилганми?

— Албатта. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг шу йил 11 май куни Парламентлараро Иттифоқ Бош котиби жаноб Пьер Корниллонга ёзган хатини далил сифатида келтириб ўтмоқчиман:

«Жаноб Бош котиб!

Сизнинг 1992 йил 27 мартда йўллаган хатингизни олдим. Шуни мамнуният билан маълум қиламанки, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши билан Парламентлараро Иттифоқ ўртасида ўрнатилаётган алоқаларни парламентимиз аъзолари маъқулламоқдалар. Биз Парламентлараро Иттифоқнинг шу йил сентябрь ойида бўлажак конференциясида қатнашиш ҳамда ушбу обрўли халқаро ташкилотнинг тўла ҳуқуқли аъзоси бўлиш ниятидамиз...

Самимий истаклар йўллаб,
Ш. ЙЎЛДОШЕВ».

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг X сессиясида «Парламентлараро Иттифоқнинг Миллий гуруҳини тузиш тўғрисида» қарор қабул қилинди, Миллий гуруҳ Кенгашининг 6 кишидан иборат таркиби тасдиқланди. Бу рўйхатда гуруҳ раҳбаридан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Котибиятининг бошлиғи, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий назорат қўмитасининг аъзоси Омон Олимжонов, Наманган машинасозлик заводининг директори, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Саноат, халқ истеъмол моллари, аҳолига хизмат кўрсатиш ва савдо қўмитасининг аъзоси Воҳид Паттоев, Олий Кенгаш Халқаро ишлар қўмитаси раисининг ўринбосари Намоз Саъдуллаев, Ўзбекистон Республикаси Давлат назорат қўмитаси Қўқон шаҳар бошқармасининг бошлиғи, Олий Кенгаш Саноат, халқ истеъмол моллари, аҳолига хизмат кўрсатиш ва савдо қўмитасининг аъзоси Баҳодир Тўйчибоев ва Сурхондарё вилояти Денов ноҳиясидаги Собир Раҳимов номли жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси, Олий Кенгаш Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари қўмитасининг аъзоси Иброҳим Файзуллаев бор эди.

— Стокгольмга кимлар боришди?

— Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсатининг шу йил 24 августдаги қарорига биноан Парламентлараро Иттифоқнинг 88-конференцияси ишида икки киши — мен ва Иброҳим Файзуллаев қатнашдик. Олий Кенгаш Котибиятининг масъул ходими Файзулло Абдураҳмонов котиб сифатида делегациямизга ҳамроҳлик қилди.

— Сафар таассуротлари ҳам кўпчиликни қизиқтиради.

— Биз 7 сентябрь куни Стокгольмга етиб бордик. Эрталаб соат 10.30 да Швеция парламентининг муҳташам Сити-хол саройида конференция ўз ишини бошлади. Биз аввалдан белгилаб қўйилган жойларга ўтириб, мажлиснинг боришини кузата бошладик.

Конференцияни, анъанага кўра, Швеция қироли Карл XVI Густав очди. Раислик қилувчи, Швеция парламенти раҳбари Ингагёд хоним Труэдсон эрталабки мажлисда 7 та давлат қаторида мустақил Ўзбекистон ҳам Парламентлараро Иттифоқ аъзоси бўлганлигини эълон қилганда залда қарсаклар янгради. Жумҳуриятимизга нисбатан бундай ҳурмат-эҳтиромни танаффус чоғида Туркия, Канада, Индонезия, Ҳиндистон, Россия Федерацияси, Молдова каби мамлакатларнинг вакиллари бизни табриклаганда ҳам, сарой фойесида Ўзбекистон байроғи ҳилпираганда ҳам бутун қалбимиз билан ҳис этиб турдик.

Шу куни кечқурун делегациямизни Парламентлараро Иттифоқ Бош котиби жаноб Пьер Корниллон қабул қилди. Ўзбекистонни Иттифоқ аъзолигига қабул қилиш масаласи мажлис кун тартибига қўйилгани, жумҳуриятимиз халқаро ташкилотнинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлгани учун унга ўзбек халқи ва ҳукуматимиз номидан миннатдорчилик билдирдим. У Ўзбекистондаги сиёсий ва иқтисодий аҳвол билан қизиқди. Мен Президент Ислом Каримов, Олий Кенгаш ва ҳукумат томонидан мустақилликни мустаҳкамлаш, 21 миллионли аҳолини ижтимоий муҳофаза этиш, халқ фаровонлигини ошириш борасида амалга оширилаётган тадбирлар, сўнгги пайтларда парламентда қабул қилинган қарорлар ҳақида сўзлаб бердим.

— Иттифоқ ҳисобига бадал тўлаш қандай бўлади? — сўради жаноб Пьер Корниллон.

— Уставга мувофиқ, — деб қисқа жавоб қилдим.

У хурсанд бўлди. Бизни Ўзбекистон мустақиллигининг бир йиллиги муносабати билан қутлади.

Шундан кейин Туркия элчихонасида шу мамлакат делегацияси (8 киши) билан расмий учрашувимиз бўлиб ўтди. Бу ерда биз ўзаро тажриба алмашдик.

Эртасига Швеция қироли Карл XVI Густав конференцияга ташриф буюрган барча мамлакатлар Миллий гуруҳлари раҳбарларини қабул қилди. Куннинг иккинчи ярмида эса менга истисно тариқасида конференцияда сўз беришди (Навбатга 70 дан зиёд киши ёзилган экан). Мен 3,5 минут давомида ўзбек тилида гапирдим. Парламентлараро Иттифоқ аъзолигига Ўзбекистоннинг қабул қилиниши унинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий соҳалари демократия асосида ривожланишига катта ёрдам беради, деб умид билдирдим.

Маърузадан кейин Ингагёд хоним Труэдсон билан учрашдик. Суҳбат асносида у: «Мамлакат Конституциясини қабул қилдингларми? Парламентларингизда нечта партия вакиллари бор?» — деб сўради. Мухтасар жавобимдан қаноатланди шекилли, «Мана, Иттифоққа аъзо бўлдингизлар, ҳар қанақа парламентлараро ёрдам зарур бўлса, биз тайёрмиз!» — деди. Ва менга «Швеция Конституцияси»ни ҳадя этди. Биз ҳам ҳурматли хонимга эсдалик совғалари топширдик.

— Ҳозир Парламентлараро Иттифоққа жаҳоннинг нечта давлати аъзо бўлди?

— 118 та. Гап рақамда эмас. Бундай обрўли халқаро ташкилотга аъзо бўлиб кириш мустақил мамлакатимиздаги қонунчилик ривожига ишонч туғдирадики, айни шундан кўнгил фахр-ифтихор туйғуларига тўлиб-тошади.

Суҳбатдош:
Икром ЎТБОСАРОВ.

Тошкент тўқимачилик корхонаси маъмурияти кейинги вақтларда корхонада авж олган кадрлар қўнимсизлигини бартараф этиш борасида бир мунча ишларни амалга оширди. Жумладан, улар Тошкент шаҳри ва вилоятларидаги мактабларда бўлиб, битириш арафасида турган ёшлар билан суҳбат ўтказдилар. Бу эса корхонада маҳаллий ишчиларнинг кўпайишига, муқим ишчилар сонининг ошишига омил бўлди. Ўтган йилнинг сентябрь—октябрь ойларида корхона 26 нафар дўрмонлик қизларни ишга қабул қилган эди. Энг қувончлиси шундаки, бу қизлар мустақил ишга ўтган куннинг ўзидаёқ, шартнома асосида иш бошлаб, бир неча йилги иш тажрибасига эга бўлган қизлар билан баб-баравар чит, сатин газмоллари учун хом сурп ишлаб чиқардилар.

СУРАТДА: 2-йигирув-тўқув фабрикаси илғор тўқувчиси Юлдуз ТУРДИЕВА.

Икром НАМОЗ олган сурат.

• Бозор иқтисоди чорраҳаларида

ҚОЗОН ТЕШИЛДИ

Ҳа, яқинда 30—35 килограмм паловни бемалол пиширса бўладиган алюминий қозонимиз тешилиб қолди. Илгарилари уни темир-терсакка топшириб юбориб, арзимас пулга яна янгисини олаверар эдик. Бироқ, энди дўппи тор келган. Сабаби — шу ўлчовдаги қозоннинг давлат нархи икки минг сўмга яқинлашса-да, уни топиш амримаҳол. Дўконларга кириб сўрайман:

— Ўттиз кило гуруч дамлайдиган қозон керак эди?

— Унақасини ўзимиз ҳам анчадан буён кўрганимиз йўқ, лекин сизга ўхшаб сўраб келаётган кўп.

— Мана бу кичик қозонингизнинг нархи қанча?

— 600 сўм.

— Во ажабо! Намунча...

— Металлнинг нархи ошиб кетган. Бир килограмм алюминий фалон пул турармиш. Шундай бўлгач...

— Хўш, аниқроқ қилиб айтинг-чи, бир килограмм алюминий қанча турар экан?

— Аниқ билмайман-у, 25—30 сўм атрофида дейишяпти. Нима, сотадиган алюминийингиз борми?

— Ҳа-да! Ана шу тешилиб қолган қозонимизнинг ўзи тахминан 20 килограммча келади. Бундан ташқари, ўнлаб бузилган гўшт майдалагичлар, яроқсиз тоғорача ва косачалар, эски велосипедчалар бор. Жами 50—60 килоча металл. Энди айтинг-чи, уни қаерда сотиб олишади?

— Билмадим, менимча, ҳеч қаерда!

Дарҳақиқат, нега шундай? Рангли, рангсиз металлнинг нархи кундан-кунга осмонга сакраётган бир пайтда яроқсиз уй-рўзғор буюмлари, асбоб-ускуна ва техника-механизмларни аҳолидан қайта сотиб олиш йўлга қўйилса ҳам бир қанча металл йиғиларди, ҳам кўча-кўйлар, хонадонлар озода бўларди Шунингдек, аҳоли ҳам анча пул ишлаб оларди. Бу — биринчи таклиф. Иккинчиси шуки, тешилган қозонни, бузилган гўшт майдалагич каби буюмларни қайта таъмирлаш кичик корхоналари очилса, аҳолига катта қулайлик яратиларди. (Ҳозир улар ўта камёб, борининг ҳам хизмат ҳақи жуда қиммат). Сиз биласизми, ўша алюминий қозонни қаерда ямаб беради?

Мурод КОЛОНХОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОНА САЙЁРАМИЗ ОМОН БЎЛСА БАС

ГАЗЕТА ВА АХБОРОТ АГЕНТЛИКЛАРИ МАТЕРИАЛЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ

ХИТОЙДА ПУЛ ҚАДРСИЗЛАНМОҚДА

● Хитойда 80-йилларнинг охирида бўлганидек, яна пул қадрсизланиши бошланди.

«Агар Хитойда пул етишмовчилиги давом этаверса, иқтисод издан чиқиши аниқ», деди ХХР молия вазири Лю Чжунгли «Чжунго жибао» газетаси мухбири билан суҳбатда. Ҳозирги кунда Хитойнинг ташқи қарзи 60 миллиард АҚШ долларига, ички қарзи эса 130 миллиард юан (тахминан 23 миллиард доллар)га етди, деб хабар қилади РАТА-ТАСС мухбири молия вазирининг гапларига асосланиб.

БЕШАВЛОН БИРГА БЎЛСА...

● 1971 йилда мудофаа соҳасида ўзаро шартнома имзолаган беш давлат — Малайзия, Сингапур, Буюк Британия, Австралия ва Янги Зеландия Жанубий Хитой денгизида навбатдаги ҳарбий-денгиз ва ҳарбий-ҳаво машқларини ўтказмоқда.

Беш давлатнинг бундай «ҳарбий ўйинлари» ҳар йили ўтказилади. 33 ҳарбий кема, 46 самолёт ва вертолёт, 3000 ҳарбий хизматчи қатнашаётган бу галги машқ энг йирик миқёсдаги ҳарбий таълим деб тан олинди. Шарҳловчилар беш давлатнинг бу ишини йилдан йилга фаоллашиб бораётган Хитой ҳарбий-денгиз кучларига жавоб, деб ҳисоблашмоқда.

СИГИРЛАР ТАЛТАЙИБ КЕТИШДИ

● Ўтган йили Деҳли кўчаларида йўл-транспорт ҳодисалари оқибатида 1776 ҳайдовчи ва пиёда ҳалок бўлди.

Бундай бахтсиз ҳодисаларнинг кўпайишига асосий сабаб бошқа штатлардан келувчи юк транспортининг кўпайиб бораётганидир, деб ҳисоблайди Деҳли полицияси. Шунинг учун ҳам юк машиналарининг юриши тақиқланган катта кўчалар — шаҳарнинг энг хавфсиз кўчалари, деб тан олинган.

Кўнгилсизликларни келтириб чиқараётган яна икки нарса бор. Булардан биринчиси сифатсиз йўллар бўлса, иккинчиси талтайиб кетган илоҳий моллардир. Бу ҳайвонлар катта йўлларни вақти бевақт кесиб ўтгани етмагандай асфальт йўлда ётиб қуёшга тобланишини ҳам хуш кўрар экан.

БАХТИ ҚАРО ТЕСС

● 1992 йилги «АҚШ гўзали» танлови ярим финалчиларидан бири Тесс Эллиотт якшанба куни парашютдан сакраб, фожеали ҳалок бўлди.

Кичик бир самолётда дўстлари билан осмонга кўтарилган Эллиотт умрида учинчи бор сакраётган эди. Парашюти очилмай қолиб, дабдала бўлган бу гўзалнинг танасини дарахтдан айириб олиш учун салкам икки соат вақт кетди, деб хабар беради РАТА-ТАСС мухбири.

БАЛИҚ — КЎЛНИНГ АЖАЛИ

● Шарқий Африкадаги катталиги жиҳатидан дунёда иккинчи ўринда турадиган Виктория кўли йўқ бўлиб кетадими? Асосан балиқчиликдан даромад оладиган Кения, Танзания ва Уганда аҳолисини бу савол қаттиқ ташвишга солмоқда.

Сўнгги 15 йил мобайнида кўлдан балиқ овлаш 150 марта кўпайиб, 1988 йилда 250 минг тоннага етди. Бунинг кўп қисмини Нил олабуғаси, деб номланмиш балиқ ташкил этади. Олимлар буни Виктория кўлининг ажали, деб ҳисобламоқдалар.

Фақат бугунги фойдасини кўзлаб иш юритаётган балиқчилар олабуғани кўпайтиришдан ўзларини тийганлари йўқ. Негаки, биргина Кения давлати бу балиқни экспорт қилишдан йилига 650 миллион шиллинг даромад қилмоқда.

УМРИНГИЗ УЗУН БЎЛСИН, БОБО

● Британия оролларининг бу йилги энг чаққон сутчиси деб Ғарбий Йоркшир графлигининг 54 яшар фуқароси тан олинди.

Бротертон қишлоғида истиқомат қилувчи Колин Диннинг иш куни эрталаб соат тўртдан бошланади, меҳнатсевар сутчи мана ўн етти йилдирки, соат тўққиз яримгача 700 хонадонга оқлиқ етказиб бермоқда. Тўрт фарзанднинг талабчан отаси ва уч неваранинг меҳрибон бобоси бўлмиш чаққон сутчи «бўш вақтида» қишлоқ қовоқхонасида тер тўкиб меҳнат қилади, машинасида қарияларни сайр қилдиради ва қишлоқ болаларининг кўнглини овлаш учун ҳар хил томошалар уюштиради.

Элнинг назарига тушган сутчи бобо миллий сут маҳсулотлари саноати кенгаши ва «МИ мэгазин» журналининг танловида ғолиб чиққанлиги учун Парижга тўрт кунлик саёҳатга бориб келди. Саёҳатдан қайтгандан кейин унга совға қилинган «Ровер метро» енгил автомашинасини бошқариб ҳамқишлоқларининг ҳавасини келтириб юрибди.

БИРОВГА ЧОҲ ҚАЗИМАНГ

● Америка Қўшма Штатлари Ҳиндистонни Ғарбий Осиёдаги айрим давлатларга бўғувчи газлар ишлаб чиқариш учун зарур бўлган химикалий бирикмасини сотишда айбламоқда.

Юни ахборот маҳкамасининг хабар беришича, разведка маълумотларига асосланган «Нью-Йорк таймс» рўзномаси ушбу айбномани чоп этди. Рўзноманинг ёзишича, Ҳиндистон шу йилнинг июль ойида Сурияга асабни фалаж қилувчи газларни ишлаб чиқиш учун зарур ашёларни сотган. Аввалроқ Ироқ ва Эрон ҳам Ҳиндистондан химикалий бирикмасини сотиб олган эди.

БУШ ҚУЧЛИМИ БИЛЛ

● Американикларнинг жуда кўпчилиги янги Президент сайловида демократлар номзоди Билл Клинтонга овоз бермоқчи, деб хабар тарқатди Си-эн-эн ахборот маҳкамаси.

Ҳозирги Президент ташқи сиёсат соҳасида нечоғли тажрибали эканлигига, унинг америкача турмуш тарзини ва жамиятдаги қадриятларни сақлаб қолишга ваъда бераётганига қарамай фуқаролар ёш номзоднинг иқтисодий дастурини маъқул кўрмоқдалар.

НЕМИС БОЛАСИ ГИЁҲВАНД БЎЛАДИМИ?

● Сўнгги вақтларда гиёҳвандлик, ичкиликбозлик ва кашандалик Германия мактаб ўқувчилари орасида кенг тарқалмоқда.

Шлезвиг-Гольштейн ўлкаси Ижтимоий ишлар вазирлигининг маълумотларига қараганда, вилоятдаги жами 480.000 12-14 яшар ўқувчининг 100.000 нафари мунтазам ичкилик ичади, 20.000 ўқувчи эса майзада бўлиб қолган. 50.000 ўқувчи сигарет, 5.000 ўсмир наша чекади, 3.300 нафари кокаин ва героин истеъмол қилади. Бу аянчли маълумотлар ўлка ҳукуматини мактабларда кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олиш учун махсус чора-тадбирларни ишлаб чиқишга мажбур этди.

МЎЪЖИЗАГА ИШОНАВЕРМАНГ

● Инсоннинг ҳар хил мўъжизаларга ишониши ва сеҳрли йўллар билан даво топишга кўнгил боғлаши турли-туман фирибгарлик авж олишига сабаб бўлади.

Дармштадт шаҳрида бошланган судда бир неча йил Марокашда ҳамшира бўлиб ишлаган, мукаммал тиббий билимга эга бўлмаган «дипломли башоратчи ва табиб» аёл иши кўриб чиқилди. Соғлиқни сақлаш муассасаларининг жорий синовларидан ўтолмаган бу хоним кўпчиликни «магнит нурлари билан даволайман», «сезги аъзоларингизга таъсир ўтказа оламан», деб алдаб келган. Собиқ ҳамшира катта жарима тўлаш билан қутилиб қолди.

ТОҒ БАҒРИДА... КОРХОНА

ТОҒЛАРДА битадиган анзур пиёзининг шифобахшлигини ҳамма ҳам билавермайди. Ундан ғоятда тотли консервалар тайёрлаш мумкин. Тиббиёт ходимлари эса анзур пиёзининг бир қанча хасталикларга даво эканлигини амалда исботлаганлар. Кейинги йилларда табиатнинг ваҳшийларча топталаётганлиги натижасида бу ноёб ўсимлик ҳам камайиб бормоқда.

Китоб районидаги тоғлар бағрига жойлашган Ҳазрати Башир қишлоғида шахсий ёрдамчи хўжалик эгалари иттифоқи томонидан ташкил этилган «Анзур» кичик корхонаси ходимлари шу пиёзни экиб, аҳолини сервитамин, шифобахш маҳсулот билан таъминлаш ташаббусини бошладилар. Улар дастлаб 10 гектар ерга анзур пиёзи экдилар. Келгуси йили маҳсулот бу ерда қурилган консерва заводида қайта ишланади.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«ОҚҚУШ» ПАРВОЗГА ШАЙЛАНМОҚДА

КОСОН шаҳрининг 5-даҳасида ишбилармон Полвон Худоёров очган «Оққуш» номли кичик корхона жамоаси Беруний номли давлат хўжалиги ҳудудидан ижарага олган 5 таноб ерда деҳқончиликни бошлади. Шаҳар ҳисобидан ажратиб берилган 20 сотих ерда корхона учун зарур бинолар бунёд этилмоқда. Қурилишга ишлатилаётган ғиштлар қўшни «Зафар» кичик корхонасидан харид қилинмоқда.

Янги бинода яқин ойлар ичида тикувчилик, гиламчилик, пойабзал цехлари иш бошлайди. Шунингдек, «Оққуш» жамоаси чорвачилик билан ҳам шуғулланишни ўз низомига киритган. Бунинг учун ҳозирданоқ қорамол, қўй ва чўчқа сотиб олишга тараддуд кўрилиб, жой ҳамда озуқа тайёрланмоқда. Бундан ташқари, қўшни «Нур» кўп тармоқли кичик корхона раҳбарияти кўмагига таянган ҳолда қўшма корхоналар билан ҳамкорлик шартномалари тузилмоқда.

Нормамат ТОҒА.

АЛИМАТНИНГ КЎЗ ЁШЛАРИ

ЁХУД ЖАНГОВОР ОҒА-ИНИЛАР

Қирғинбарот жангдан сўнг взвод асосий қисмдан ажраб, ўрмон ичида адашиб қолди. Командир ҳалок бўлган. Йигирма беш солдат ўз ҳолича мушкул вазиятдан қутулиш чорасини изларди.

— Таваккал қилиб тўғрига юрамиз, — деди сержант Иванов.

Солдатлар йўлга тушишди. Уларнинг ҳаммаси уруш кўрган. Бироқ қаттиқ ҳориган, очиққан ва совуққотганликлари, бундан ташқари номаълум ёққа кетаётганликлари сабабли индамай боришарди.

Тақдир улар бошига 1944 йил охирида Польша тупроғида ажаб савдо солди. Бу ерда уларни нима кутмоқда?

Бирдан немисча хитоб янгради:

— Хальт! Хенде хох!

Ўрмоннинг кўз илғамас пистирмаларидан қуролли кишилар чиқиб кела бошладилар. Уларда немис либоси йўқлигини кўриб қизил аскарлар бироз хотиржам бўлишди.

— Партизанлар!

Алимат Давлатов хитоб қилди:

— Биродарлар! Ўзимизникилар!

Взвод жангчилари унинг хитобидан қувониб ўзлари томон келган партизанлар билан қучоқлашиб кўришишди.

Алимат унга тикилиб қолган ёш йигитга русча мурожаат қилди.

— Отинг нима?

— Януш, — деди йигит унга қўл узатиб, — полякман.

— Мен эса тожик, Алимат — Алёша.

Улар ҳам бошқалар қатори йўлга тушишди.

— Командирингиз ким? — сўради Алимат.

— Авлиё Микола, — деди Януш. Унинг товушидан Авлиё Миколага чуқур ҳурмат-эҳтиром яққол сезилиб турарди.

Алиматнинг нафаси ичига тушиб кетди. Энди қандайдир поляк попи — авлиёси билан гаплашишга тўғри келаркан-да! Топган бошлиқларини қаранг! Януш эса унинг ҳолатини пайқаб ўзича кулиб қўйди.

Поляк партизанлари қароргоҳига етиб боришганда эса Алиматнинг фикри ўзгарди. Тартиб-интизом, озода-саришталик, мукаммал қурол-яроғлар. Януш унга бир ертўлани кўрсатди.

— Авлиё Микола шу жойда туради. Алимат оёқлари қандай қилиб ўз-ўзидан ертўлага етаклаганини билмай қолди. Қандайдир ички туйғу унга бу ерда бир гап бўлишини айтарди. Ертўлада у йигирма беш ёшлардаги хушбичим, чорпаҳилдан келган бир йигитни кўрди. Кўзлари, нигоҳи ҳеч ҳам полякка ўхшамайди.

— Ассалому алайкум, — тожик тилида салом берганини ҳам ўзи билмай қолди. Энг кутилмагани эса ертўла соҳибининг тожикча алиги бўлди.

— Сиз ҳам тожикми? — фавқулодда қувонч ила ҳайқирди Алимат.

— Йўқ, — кулди йигит, мен ўзбекман. Иккимиз ҳам қон-қардош бир миллатдаймиз, ука. Қани, бир қучоқлашайлик.

Алимат уни қучоқлаб йиғлаб юборганини билмай қолди. Негадир кўкси тўлиб кетди.

У йиғларди. Нимадир ичидан бўғриқиб келарди. Икки йилдан бери қон, ўт кечган, неча-неча ўлимдан омон қолган Алимат ёш боладек йиғларди. Нима учун? Билмас эди. Балки, шу узоқ Польшада юртдошини кўриб она ерини эслагандир.

* * *

Тошкент вилояти Бўстонлиқ районидаги Боғистон қишлоғи муаллими Алимат Давлатов 1985 йил баҳорида янги ТошМИ касалхонасига ётишга мажбур бўлди. Даволаниш кунларининг бирида у дам олиш хонасида кимнингдир таниш овозини эшитди.

— Мени авлиё Микола дейишган, — деди кимдир, — бир куни ҳузуримга бир тожик йигитни олиб келишди. У мени поляк авлиёси деб ўйлаб, тожикча гапиришимдан йиғлаб юборди.

Алимат ҳайратдан донг қотди. Гап ўзи ҳақида бораётгани, бу ҳикояни ўзи ҳалок бўлган деб ҳисоблаган командири айтаётганини англаб лол қолди. Поляклар уни авлиё деб атагани сабабини у биларди. Командири неча бор муқаррар ўлимдан қолгани учун шундай номга сазовор бўлганди.

— Пан поручик! — деб юборганини билмай қолди Алимат.

Полковник Қаҳҳор Шарипов сесканиб овоз чиққан томонга қаради.

— Сержант Давлатов!

— Худди шундай, авлиё Микола, — деди шодон, бахтиёр оҳангда Давлатов.

Беморлар икки фронтдош дўст, бири тожик, бири ўзбек уруш фахрийсининг қучоқ очиб йиғлаб кўришгани ва шу ҳолатда узоқ туриб қолишганининг гувоҳи бўлишди.

* * *

Ертўлада йиғилган одамлар командирнинг сўзларини диққат ила тинглашди.

— Ҳожиакбар, Алимат, Абдукарим — сизлар мен билан бирга борасизлар!

— Бош устига, Қаҳҳор ака!

— Қолганларга рухсат.

— Ҳамма чиқиб кетгач, Қаҳҳор номлари саналган йигитларга синовчан боқди.

— Эртага жиддий иш бўлади, йигитлар, балки биз ёруғ дунёдан бенасиб бўлармиз. Лекин гап бизнинг номусимизда, ғуруримизда.

Командир кружкаларга спирт қуйди.

— Биз, барчамиз, Туркистонданмиз, — деди командир, — Бу олис Польша ўрмонида, дўст-душман олдида турк миллати нимага қодир эканлигини кўрсатиш фурсати келди, йигитлар.

Кружкалар бўшагач, бадани қизиган партизанлар командир оғзига тикилишди.

— Мана, уч йилдан бери отрядимиздаги поляк, венгер, немис, рус ва бошқалар менинг командирлигимда фашистларга қарши жанг қилишмоқда. Улар мени — ўзбек йигитини ўзларининг сардори сифатида билишади. Мен ана шу ишончни оқлашим керак. Шунинг учун эртага, муқаррар ўлимга бораман, лекин афсусланмайман.

— Нега, командир? — деди аянч билан Алимат.

— Чунки, мен туркман, Алимат. Турклар эса ўз сўзининг хўжайинидир.

Алимат бошини қуйи солди.

— Йигитлар, — деди командир жўшиб, — шу жойда бутун Туркистон жамулжам. Сен, Алимат, тожиксан, Абдукарим — қирғиз, Ҳожиакбар эса ўзбек. Биз, бу насронийларга турк кимлигини кўрсатиб қўйишимиз керак...

Эшелон пишқириб кўприк томон яқинлаша бошлади. Танклар, тўплар олдида соқчилар қаққайиб туришибди. Дарё четида турган кичик сол бирдан кўприк томон шитоб билан сузиб кетди. Солнинг тепасида антеннага ўхшаш сим. Состав кўприк ўртасига келганда бирдан кучли портлаш юз берди. Танку тўплар дарёга ғарқ бўлди. Қий-чув, отишмалар атрофни тутди.

Чап қирғоқда, кўприк харобалари орасида турган Қаҳҳор ўнг қирғоқдаги йигитларга бақирди:

— Орқага, йигитлар!

Жангчилар командир ёнида атиги бир кишини кўришди.

Қаҳҳор ёнида пайдо бўлган йигитга ғазаб ила қичқирди.

— Нега буйруқни бажармадинг, Ҳожи!

Тошкентлик Ҳожиакбар Абдуқодиров қўл пулемётининг оғзини немисларга қаратганча кулиб юборди.

— Чапайнинг Петкаси бўлгим келди, Қаҳҳор ака. Сизни ёлғиз қолдирмай деб сузиб ўтяпману ўйладим: Ҳожи, одаммисан ё йўқми? Шундоқ инсон ўлиб кетаверса-ю сен қараб турсанг?

Ҳожиакбар пулемётни тириллатиб немислар шаштини пасайтирди.

— Қаҳҳор ака, кетинг. Мен ушлаб тураман. Ўқим кўп. Тезроқ.

— Ҳожи!!!

Қаҳҳор ўзи билан ака-укадек қадрдон бўлиб қолган бу йигитнинг чеҳрасига ҳозир ўзгача назар билан қараб қолди: нега авваллари бунга эътибор бермадим-а? Унга нечук ҳеч қачон бир илиқ сўз айтмадим?

— Ҳожи!

Абдуқодиров дискни алмаштираркан бўғиқ овозда деди:

— Тезроқ, Қаҳҳор ака. Сиз яшашингиз керак...

Ҳожиакбарнинг сўзи оғзида қолди...

— Ҳожи!

Қоқ пешонасига теккан ўқ уни энди Қаҳҳордан буткул ажратган эди.

Шарипов ич-ичидан босиб келаётган изтиробдан бўғилиб қолди.

— Мана, мана, — тўхтовсиз ўт ёғдираркан, кўзларидан оқаётган ёшларни пайқамади ҳам, — бу сенларга мендан, Ҳожидан!

— Мендан ҳам, — деди беҳосдан пайдо бўлган Алимат Абдукаримнинг ёнига кириб ўт очаркан.

— Нега келдиларинг, — бақирди Қаҳҳор, — буйруғимга қарши иш қилдиларинг.

— Чунки биз ҳам турк. Ўз сўзимиз хўжайини, — қувноқ оҳангда деди Алимат.

Немислар куршови тобора торайиб борарди...

* * *

Алимат ўшанда Қаҳҳор Шариповни асир олишганини Абдукаримдан билди. Ўзи ярадор бўлиб ҳушидан кетган, дўстлари эса уни ўликлар орасидан топишган эди. Кейин у мунтазам ҳарбий қисмга қўшилиб Берлин штурмида қатнашди. Командирини немислар қўлида ҳалок бўлган деб ўйлади.

Мана, қирқ йилдан кейин улар уруш фахрийлари касалхонасида учрашиб туришибди.

Мен Қаҳҳор акани бедаво дардга чалиниб, рак касалхонасига жўнатилаётганда Алимат ака Давлатовнинг кўзларида учинчи бор қалққан ёшни кўрганман.

1985 йил ёзида, Алимат ака севимли командири фожиасидан куюниб йиғлаган эди. Самимий, юрагидан йиғлаган эди. Мен ўшанда Алимат Давлатовдан жуда кўп воқеаларни эшитдим. Улар ўзбек-тожик қардошлигидан, асрий, азалий, қадимий икки халқ дўстлиги тарихидан бир достон эди...

Ҳамдам СОДИҚОВ.

● *Соғлиқ билан бойлик—эгиз*

МЕН ИЛҒАГАН БУЛОҚЛАР

Мана, бир йилдирки, бутун ўзбек халқи мустақиллик, эмин-эркинлик нашидасини сурмоқда. Ҳар қандай ташаббуслар, муаммолар «марказ»сиз ҳал қилинаётир.

Мустақилликка эришгач, биз тиббиётчилар Иттифоқ соғлиқни сақлаш вазирлигидан алоқамизни узиб, нималарга эришдигу нималарни йўқотдик. Ҳолисанилло таҳлил этадиган бўлсак, биз мустақилликка эришгач, фақат ютдик. Ўзбекистондаги исталган тиббиёт нуқтасига марказдан келувчи раҳбарлар оқими тўхтади. Ҳар бир вилоят ёки шаҳарнинг шароитига қараб чора-тадбирлар белгилаш имконияти туғилди.

Ёдимда, 1977 йил мартда Иттифоқ соғлиқни сақлаш вазири муовини П. Бурасовнинг имзоси билан гепатит касаллигини камайтириш лозимлиги ҳақида буйруқ келди. Мазкур буйруқни республикамизда бажарган сари гепатитнинг «А», айниқса гепатит «В» хили кўпайиб борди. Маҳаллий мутахассисларнинг Ўзбекистон шароитига мослаб 1981 йили берган таклифлари республикамиз вазирлигидаги баъзи вазифасини эплай олмайдиган беқарор раҳбарлар томонидан рад этилди. Гепатит касаллиги эса кун сайин кўпайиб бораётгани ҳеч кимга сир эмасди. 1987 йили мазкур касаллик бўйича иттифоқда етакчи ўринга чиқиб олдик(!) Худди шу даврда марказдан кадрлар десанти келиб тушди. Бу тиббиёт соҳасини ҳам четлаб ўтмади.

1987 йили Тошкент шаҳар Соғлиқни сақлаш бош бошқармасига Ставрополдан В. П. Русинов номли зот раҳбар қилиб тайинланди. Иш тажрибаси у ёқда турсин, оддий муомалани ҳам билмайдиган бу «акахон» кўпгина миллий кадрларни ишдан четлаштирди. Ичкиликбозликка муккасидан кетган марказ десанти ишни эплаёлмай бўшаб кетди, мазкур лавозимга эса кўп йиллик тажрибага эга бўлган шифокор Қ. Ризаев тайинлангач, тиббиёт соҳасида кўзга кўринарли даражада бурилиш ясалди. Шаҳар шифокорлари орасидан истеъдодли ва ишчан ёшлардан, ҳаёт ва касб тажрибасига эга бўлган фидойи кишилардан гуруҳлар ташкил этиб, улар билан кенгашган ҳолда иш юрита бошлади.

Маълумки, Иттифоқда ўрта кўрсатгичга эришиш учун кўп йиллар давомида шифохоналарда ўринларни кўпайтириш кампанияси давом этди. Натижада Тошкент шаҳрининг ўзида 1991 йилда тиббиёт шахобчаларидаги ўринлар сони 21186 тага етди. Кичик хоналарга миқдордан ортиқ беморларни ётқизиш, ҳатто шифохона йўлакларигача каровот қўйиш сингари кўзбўямачиликлар авж олди. Бу эса мутлақо тиббиёт қонунларига зид эди. Янги раҳбар келгач, бундай ноқисликлар барҳам топди.

«Тез ёрдам» шифохонасининг бош ҳакими Т. Миродиловнинг ташаббуси билан мутахассислар ва лабораториялар ишини такомиллаштириш туфайли беморларнинг шифохоналарда даволаниш ва операцияга тайёрлаш муҳлати уч кунга қисқартирилди. Бу ижобий натижа берди. Бемор аввалгилардан уч кун барвақт оиласига қайтибгина қолмай, тежамкорликка ҳам эришиладиган бўлди. Тежалган маблағлар, табиийки, шифохоналар эҳтиёжига сарфланади.

Ҳозирги пайтда бир неча поликлиникалар қошида кундузги даволаниш шифохоналари ташкил этилдики, уларда 1015 бемор бемалол даволаниш имкониятига эга бўлди. Кундузги шифохоналарга ноёб ва замонавий тиббий жиҳозлар ажратилди. Шифохоналарда битта беморни даволаш учун бир кеча-кундузда 200 сўмгача сарфланса, кундузги шифохоналарда эса бундан бир неча баробар кам маблағ сарфланади.

Аҳолига энг зарур тиббий хизмат бу — тез тиббий ёрдам ҳисобланади. Бугунги кунда тез тиббий ёрдам станциясига мурожаат қилмайдиган оила камдан-кам топилади. Шунга қарамай, бу соҳа ҳам узоқ йиллар давомида эътибордан четда қолиб келди. 1986 йилда бу соҳага иқтидорли шифокор И. Ўринбоев бош ҳаким қилиб тайинлангач, кўпгина ташаббусларга йўл очилди. Катта қийинчиликлар ва ҳаракатлар боис бу соҳада ҳам бурилиш ясалди. Интизомсизлик, беморларга нисбатан қўпол муомала, умуман салбий ҳолатлар барҳам топди. Айни пайтда, шаҳардаги поликлиникалар қошида шаҳар тез тиббий ёрдам станциясининг 28 та филиали аҳолининг корига бакор келмоқда. Биргина шу йилнинг биринчи чорагида мазкур филиаллар 8267 беморга тиббий хизмат кўрсатганлиги ижобий ўзгаришлардан далолатдир. Поликлиникалар қошидаги «тез ёрдам» постларининг қулайлиги шундаки, авваллари беморга нотаниш тиббиёт ходими ёрдам кўрсатса, айни пайтда беморнинг аҳволини биладиган поликлиника шифокори ёрдам кўратмоқда. Шунингдек, ёрдамга муҳтож бемор манзилгоҳига етиб келиш муҳлати ҳам қарийб 15—18 минутга қисқарди. Бу услуб айниқса оғир беморлар учун муҳим аҳамиятга эга.

Эътироф этиш лозимки, жойларда тиббий хизматни яхшилашда оталиқ ташкилотларнинг ёрдами ҳам таҳсинга лойиқ бўлаётир. Айниқса, йирик саноат корхоналари ўз ҳудудидаги медицина хизмати участкаларига бераётган ёрдамларини алоҳида таъкидлаш лозим. Тўқимачилик комбинати (директори Б. Эргашев) медицина хизмати учун 1 миллион сўм пул ва 100 минг сўмлик америка доллари ажратган бўлса, авиация бирлашмаси (В. Журавлёв) 2 миллион сўм ва 1,5 миллион америка доллари, шунингдек «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси (В. Татлосов), Тошкент Агрегат заводи (Э. Тен), «Юлдуз» фирмаси (А. Тошпўлатов), «Электрохиммаш» (Ф. Юсупов) корхонаси ҳам йирик миқдорда пул ажратдилар. «Ўзбекгаз» бошқармаси (Т. Азимов) болалар шифохонаси учун 4 та телевизор, турли ўйинчоқлар ҳадя этибгина қолмай, шифохона учун янги бино қуриб беришни ўз зиммасига олди. Бундай олийҳиммат ташкилотларни кўплаб келтириш мумкин. Мақсад битта: тиббий хизмат маданияти ва савиясини ошириш, эл-юрт саломатлигини таъминлаш. Ана шундай саҳоватли ташкилотлар сони янада кўпайишига ишонгимиз келади. Негаки, мустақил жумҳуриятда бундай бағри кенг, инсонпарвар кишилар жуда кўп.

Шу ўринда эътиборингизни яна бир муҳим масалага қаратмоқчиман. Бозор иқтисодиёти шароитида дори-дармонларнинг, тиббиёт асбоб-ускуналарининг нархлари ҳам ошди. Бу эса маблағ билан боғлиқ бўлган кўпгина муаммоларни юзага келтирмоқда. Шу боис, Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли «Ўзмедтехника» бош бошқармасида муҳандис-конструкторлар гуруҳи тузилиб, физиклар ва бошқа соҳа мутахассислари билан ҳамкорликда табобатда ишлатиладиган жиҳозлар, аппаратлар лойиҳаларини тайёрлашлари керак. Шунда ҳозирда хорижга кетаётган миллион-миллион пул ва валюталарни тежаб қолиш имкониятлари яратилади. Шунингдек, четдан сотиб олинаётган дори-дармонларни ўзимизда тайёрлаш имкониятларини топиш керак. Назаримда, жумҳуриятимизда турли доривор ўсимликларни экишга вақт етди. Халқ табобатини, мўмиёшуносликни ривожлантириш, фитобарларни кўпайтириш, табиат бойликлари, яъни минерал сувлар, шифобахш лойлар ва шу каби воситалардан фойдаланиш дастурини зудлик билан ишлаб чиқиш кечиктириб бўлмайдиган тадбирлардандир. Яна бир масала, Тошкент «Химфарм» заводини кенгайтириб, республика талабига мослаштириш керак. Ҳозирда ҳамдўстлик мамлакатларида юқумли касалликларнинг олдини олиш учун ишлатиладиган вакцина ва зардоб моддалари тайёрлайдиган илмий-тадқиқот илмгоҳи мавжуддир. Бироқ биз айни пайтда ҳам бу зарур ашёларни чет элдан катта валюта ҳисобига сотиб олмоқдамиз. Мазкур илмгоҳ фаолияти ҳам жумҳуриятимиз эҳтиёжига мослаштирилиши мақсадга мувофиқдир.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсам, тиббий хизмат соҳасида неки муваффақият бўлса, бугун бари ўзимизники. Негаки, биз мустақил мамлакат фуқароларимиз. Юрт—қўли қадоқ, фидойи, олижаноб инсонлари билан обод. Ана шу заҳматкаш, фидойи халқнинг саломатлигини таъминлаш бу — тиббиёт ходимларининг муқаддас бурчидир. Кечаги хато ва камчиликларимиздан сабоқ олиб, халқимизнинг эртага соғлом бўлишини таъминлаш ҳар биримизнинг энг олий вазифамиздир.

Адҳам РАСУЛОВ,
тиббиёт фанлари номзоди.

Андижон бадиий буюмлар фабрикасида 36 хил халқ истеъмол моллари ва совға буюмлари ишлаб чиқарилади. Айни кунларда фабрика меҳнаткашлари Осиё, Африка ва Лотин Америкаси XI Тошкент кинофестивали меҳмонларига атаб эсдалик совғалар тайёрлашаётир.

Фабрика чеварлари саккиз ой мобайнида режадаги 69 миллион 913 минг сўм ўрнига, 70 миллион 980 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Ишлаб чиқаришдан тушган соф фойданинг бир қисми ишчиларнинг маиший аҳволини яхшилаш учун сарфланди.

СУРАТЛАРДА: 1. (чапдан) гилам тўқувчилар Мунавар Мадраҳимова ва Манзура Шерматовалар ўз ишларидан мамнун.

2. Миллий дўппи тикиш цехи чеварлари (чапдан) Илтижохон Абдуллаева ҳамда Раънохон Буважоновалар.

Ш. ОЛИМОВ олган суратлар.

● *Адолат сўқмоқлари*

УЙҒОҚ КУНЛАР АЗОБИ

БАХШУЛЛА Насриддинов умрининг ўттиз йилини партия, комсомол ва совет ишларига бағишлади. 1986 йили уни номаълум сабабларга кўра ишдан четлаштиришди. Лекин шундай бўлса-да, ўзига қўйилган айбларни асоссиз билиб партиядан нолимади. Юқорига шикоят ҳам қилмади. Ҳақиқат тикланишини узоқ кутди. Ва ниҳоят у киши шаънига тўқилган айбларнинг ҳаммаси ёлғон бўлиб чиқди. Биз собиқ комсомол, партия ва совет ходими, эндиликда вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Б. Насриддиновни суҳбатга чорладик:

— Ҳақиқатни тиклаш баҳонасида ўтмишга тош отмайдилар. Бугун комсомол ва партия органларида ишлаган кишиларни ёппасига қоралаш авж олиб кетди. Бугунги маънавий ва иқтисодий таназзул учун собиқ партократлар жавоб бериши керак, деган шиорлар пайдо бўлмоқда. Ўша йиллардаги комсомол ва партия ташкилотларининг иш услубини бугунги кунга қиёс қиладиган бўлсак, катта фарқ бор. Мен институтнинг сиртқи бўлимида ўқиётган пайтларимда комсомол ишларига аралашиб кетдим. Гапнинг очиғини айтганда у пайтлари комсомол ва партия органларида ишлаш учун энг қобилиятли ёшлар чертиб-чертиб олинарди. Бунинг сабаби шундаки, оддий инструкторлар бутун бир вилоятнинг ёки районнинг ишини кўрсатадиган кишилар эди. Мен ҳам иш фаолиятимни Сурхондарё вилоят комсомол комитетида йўриқчиликдан бошлаганман. Мақтанмоқчи эмасман. Биз ўша йилларда чинакамига ишлаганмиз. Жойлардаги аҳволни ўрганиш учун бир ойлаб командировкаларга чиқиб кетардик. Сурхон-Шеробод чўлларининг ўзлаштирилиши, қатор-қатор каналларни қазиш, насос станциялари қурилиши ўша йиллардаги раҳбар ходимлар, оддий меҳнаткашлар фидойилигининг намунасидир.

Шоймардон Қудратов, Абдусаттор Қурбонов, Холмўмин Сафаров, Чиннихон Худоёрова ва бошқа юзлаб деҳқончилигимиз сардорларини чўлларга кўчириб келиш, уларни чинакамига ҳалол, машаққатли меҳнатларини жумҳурият ва ундан ташқарига тарғибот қилиш ўз-ўзидан бўлгани йўқ, албатта. Бунинг заминида жумҳуриятимизнинг ўша пайтдаги сардори Шароф Рашидович Рашидовдан тортиб, барча қуйи звенодаги кадрларнинг улуғвор меҳнатлари, жонкуярлари, ғамхўрликлари бор эди. Кичкина мисол сифатида қуйидагини айтмоқчиман. Бир куни тунги соат 12 ларда телефон жиринглади. Обкомнинг биринчи котиби экан: Ўртоқ комсомол, номозшомдан уйга кириб олибсиз. Ҳозир дам оладиган пайтми, деб қолди саркотибимиз.

Ярим тунни номозшом деб биларди ўша йилларнинг фидойилари.

— Сиз Навоий вилояти партия комитети фан ва ўқув юртлари бўлими мудири, сўнгра мафкура ишлари бўйича котиби бўлдингиз. Ўша йилларнинг кадрлари кучли бўлган дейишади?

— Рост. Янги ташкил этилган Навоий вилоятига кучли кадрлар тўпланди. Кейинроқ уларнинг кўпчилиги бадном қилинди, партиядан ўчирилди, қамалди. Мен Навоий вилоятидаги фаолиятим ҳақида гапириб ўтирмайман. Билганлар билади.

— Аммо, 1986 йил 13 январдаги вилоят миқёсидаги «давлат тўнтариши» кўпчиликка маълум эмас. Ўша пайтлари Василий Павлович Есин СССР Олий Советининг депутати бўлатуриб, Ҳожиқул Худойқулов обкомнинг иккинчи котиби, айни пайтда Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати эди. Сиз эса обком котиби, вилоят кенгаши депутати эдингиз. Кутилмаганда сизларни ишдан олишди.

— Сиз айтган «давлат тўнтариши»нинг шарпаси менга олдинроқ маълум эди. 1985 йили март ойида поччам Мўмин Сирожевич Норов қамоққа олинди. У киши кўп йиллар Бухоро вилоят ички ишлар бошқармасининг бошлиғи бўлиб ишлаган, генерал эди. Мен бу ҳақда обкомнинг биринчи котиби Василий Павлович Есинга айтдим. У киши «Қуявер, сенга дахли йўқ» деди. Бироқ кўп ўтмай бу гап болалаб кетди. 1985 йилнинг ноябрь ойида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига чақиришди. Марказқўмнинг ташкилий-партиявий ишлар бўлими мудири П. Догонкин мени қабул қилиб:

— Сиз генерал Норовнинг ўғли экансиз. Нега шу пайтгача бизга айтмадингиз, — деди. Мен бу гапдан гангиб қолдим.

— Пётр Васильевич, аввало сиз мени ҳақорат қиляпсиз. Мен Норовнинг ўғли эмасман. Отам 1942 йили урушда ҳалок бўлган, — дедим.

— Унда шу гапингизни ўртоқ Осетровга айтинг. Биз ҳозир партия сафларининг софлиги учун курашяпмиз.

Мен Марказқўмнинг иккинчи котиби Т. Н. Осетров ҳузурига кирдим. Воқеани айтдим. Аммо у киши мени тушунмади.

— Жиноятчининг ўғлисан. Бизда бу ҳақда етарли маълумот бор, — деб гапни қисқа қилди. Ўша йиллари вилоятимизда аҳвол оғир эди. Хатирчи, Қизилтепа райкомларининг биринчи котиблари Рўзиқул Маҳманов, Нусрат Ҳикматовлар «пахта иши» бўйича вазифаларидан четлаштирилганди. Бу орада вилоят ижроия қўмитасининг раиси Убайт Асатовни ҳам ишдан олишди. Яширмайман, ижроқўм раислигига менинг ҳам номзодим бор эди.

Хуллас, декабрь ойининг охирларида вилоят партия қўмитасининг навбатдаги Ш конференцияси докладини муҳокама қилиш учун обкомнинг бюро мажлиси бўлди. Мен доклад юзасидан айрим таклифларимни айтдим. Бу Василий Павлович Есинга ёқмади. «Кетаётган одам ҳаммадан кўп фикр билдиряпти», деб пичинг қилди. Орадан бир ҳафта ўтиб Василий Павловични Марказқўмга чақиртиришди. Есин бўшашиб қайтди. Унинг ҳам масаласи ҳал бўлганди. Шундай қилиб, Сиз айтган «давлат тўнтариши» 1986 йил 13 январида бўлганди. Пленум олдидан обкомнинг бюро мажлиси бўлди. Мажлисни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Усмонхўжаев бошқариб борди. У киши Есинни ишдаги камчиликлари, Ҳожиқул Худойқуловни кадрларни танлаш, жой-жойига қуйишдаги камчиликлари учун вазифасидан озод қилинади, деди. Навбат менга келганда саркотиб:

— Бошқа ишга ўтганлиги учун Насриддинов вазифасидан озод қилинади. Саволлар борми? — деди.

Мен қўл кўтариб ўрнимдан турдим.

— Иномжон Бузрукович, мени нима учун ишдан оляпсиз ва қаерга юборяпсиз? — дедим.

— Сабаб йўқ. Марказқўм шунга қарор қилди. Иш масаласини обком ҳал қилади, — деди. Шу билан бюро тугаб, пленум бошланди. Пленум сип-силлиқ ўтди. Пленумдан сўнг Догонкиннинг олдига бордим.

— Петр Васильевич, сиз барибир менинг ишдан кетишим сабабини айтмадингиз, — дедим.

— Сен инсонсан. Керак бўлса, биз симёғочдан ҳам айб топамиз, — деди у. Шу билан суҳбатимиз тамом бўлди. Бир ҳафта ўтгач, иш масаласида обкомнинг иккинчи котиби Ж. Жонибеков қабулига кирдим. У киши ўрнидан туриб «Ўртоқ Насриддинов, сизлар Василий Павлович Есин бошчилигида Навоий вилоятини барбод этгансизлар. Яхшиси кўчиб кетинг. Биз сизга иш беролмаймиз, агар кетмасангиз, қамашимиз мумкин», деб айтди.

— Ундай бўлса қўлингиздан келганини қилинг, мен ҳеч қаерга кетмайман, оддий ишчи бўлиб ҳам кун кўраман, — деб чиқиб кетдим. Навоий қурилиш бошқармасига оддий хизматчи бўлиб ишга кирдим. Бу орада Абдуҳолиқ Айдарқулов вилоят ижроқўми раиси этиб сайланди. У киши мени ижроқўмга референтликка таклиф этди. Вилоят тугатилгунча шу ерда ишлаб турдим.

Бизнинг авлод вакилларининг кўпчилиги давр қурбони бўлишди. Улар аслида соф виждонли, ҳалол ва пок кишилар бўлиб, партия сиёсатини тўғри билиб, давр талабига жавоб берадиган даражада меҳнат қилишиб, унинг азобини ҳам етарли чекмоқдалар.

Аммо ўша пайтлардан то ҳозиргача ҳам баъзи лаганбардорлар, кунгабоқарсифатлар «турғунлик» даврида турғунликни мақтаб, қайта қуриш даврида унинг байроқдорлари бўлиб, бугунги кунда эса мустақиллик ва халқпарварликни ниқоб қилиб, халқимизни нотинчликка, норозиликларга ундашаётганликлари сезилмода. Улар учун раҳбарлар қанчалик можаро ва қийинчиликлар билан банд бўлсалар, бундай пасткашларнинг мансаб курсисида ўтириш муддати шунча узаяди.

Бундайларнинг болалашидан худо асрасин.:.

Суҳбатдош: М. МАРДИЕВ.

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

КАСАНАЧИЛИККА — МИЛЛИОН СЎМ

Шаҳрисабздаги «Ҳужум» бадиий буюмлар фабрикасида касаначиликка катта эътибор беріляпти. Ижтимоий фойдали меҳнатнинг бу тури уй бекаларига жуда қўл келмоқда. Эндиликда фабрика ишчиларининг 45 фоизини касаначилар ташкил этади. Бу ишни ривожлантиришга ҳар йили 1 миллион сўмдан кўпроқ пул сарфланмоқда. Кўпгина корхоналарда иш ўринлари қисқариб бораётган ҳозирги вақтда фабрика маъмурияти тутаётган бу йўл корхонага ҳам, ишчиларга ҳам катта наф келтиряпти.

А. ТАЙПАТОВ,

ОМАДЛИ ТИРАЖ

Ўзбекистон Республикаси 12 фоизли давлат заёмининг биринчи тиражи навоийликлар учун ҳақиқатан ҳам омадли бўлди. Қизилтепалик Н. Толиев ва Р. Исомиддинов, хатирчилик пенсионер Т. Маматқуловлар ўз облигацияларига 20 — 25 минг сўмдан пул ютишган бўлса, Нурота шаҳридаги 3-ўрта мактаб ўқитувчиси Э. Ҳакимовнинг 500 сўмлик облигациясига 50 минг сўм чиқди.

Заёмнинг иккинчи тиражи яқинлашмоқда. Уни сотиб олишга шошилинг!

ҚИРГУЛИ ОЛИЙ ТЕХНИКА ЛИЦЕЙИ

Қиргули районидаги 38-ҳунар-техника билим юрти негизида Фарғона вилоятида тўнғич олий электроника лицейи ташкил этилди. Бу ерда ўқиш икки босқичда олиб борилади. Биринчи босқичда талабалар икки йил таҳсил кўриб, тўлиқ ўрта маълумот олиш билан бирга, уй-рўзғорда ишлатиладиган барча турдаги аппаратларга техника хизмати кўрсатиш ихтисосига эга бўладилар. Биринчи босқични аъло баҳолар билан якунлаган тингловчилар ўқишни давом эттириб, радиотехник ва техник-электромеханик дипломини олишади ва Тошкент давлат техника дорилфунуни Фарғона филиалининг талабаси бўладилар. Лицейда ўқиш 1 октябрда бошланади.

Р. КАМОЛОВ,

ҚИЗИЛТЕПА КЎК ЧОЙИ

Қизилтепа районининг чекка Нойвоён қишлоғида яшовчи уй бекаси Мавжуда Умарова томорқада чой етиштиришни тажриба қилиб кўрди. Натижа ёмон бўлмади. Опа етиштирган чой баргининг таъми одатдаги чойникидан қолишмайди.

Тадбиркор аёл томорқада етиштирилган чой уруғини бозорга олиб чиққанда ҳозир танқислиги айниқса сезилиб қолган шифобахш ичимлик хом ашёсига талабгорлар топилиб қолди. Яқин йилларда жаҳонга донғи кетган ҳинд, грузин чойлари сингари қизилтепа нави ҳам яратилса, ажаб эмас.

М. ИМОМОВ,

ЧУНГ ҲОСИЛ КАРВОНЛАРИ

Тошкент вилоятининг Бекобод, Бўка ва Пскент районларидан кейин, Чиноз райони пахта карвони йўлга чиқди. Ўн бир хўжалик миришкорлари мўл ҳосилидан дарак берувчи бу карвонлар пахта пунктлари томон ошиқди. Шу муносабат билан ўтказилган маросимда район ҳокими У. Умаров сўзга чиқиб, бу йилги қийин об-ҳаво шароитларига қарамай, далаларда мўл ҳосил етиштирилгани билан пахтакорларни табриклаб, уни ёғин-сочинли кунларга қолдирмай саранжомлаб олиш зарурлиги ҳақида гапирди.

Бу йил чинозликлар давлатга 20 минг тоннадан кўпроқ «Оқ олтин» топширадилар.

(ЎзА).

Инсон ва қонун

ҚОТИЛ ЖАЗМАН

Эътибор беринг: инсоф, диёнат ва меҳр-шафқатга қанча кўп зор бўлсак, ўғирлик, фоҳишабозлик, зўравонлик, қотиллик ёмон қовуннинг уруғидай кўпайиб бормоқда. Нима бўлди ўзи? Нега биз маданийлашиб, ривожланиб борганимиз сари айрим қилиқларимиз, феълу-атворимиз тош асри одамлариникига ўхшаб бормоқда. Нега? Айтинг, имонимизга ўт кетдими? Агар имонга ўт кетса нима бўлади?

Воқеа. 1991 йил 14 июнь куни соат 9.30 да Навоий туманидаги «Нарпай» давлат хўжалиги 3-бўлим 6-бригадаси ҳудудида ариқ ичидан ёниб кетган аёл жасади топилди. Ўша кезда унинг шахсини аниқлашнинг мутлақо иложи йўқ, аёл таниб бўлмас даражада эди. Жиноят содир бўлган жойда 42-размерли пойабзал изи, марҳума кийимининг ёниб улгурмаган қолдиқлари ҳамда автомашина изи қолганди. Бор-йўғи шу.

Тез орада Навоий туман прокуратураси ва туман ички ишлар бўлими мурданинг шахсини аниқлаш бўйича қуйидагидек шошилинч ишлар режасини тузди. Аввало, республикадаги барча туман прокурорларига телеграммалар жўнатилди. Бироқ жойлардан биронта аёлнинг бу яқин орада йўқолмаганлиги тўғрисида жавоблар кела бошлагач, Бухоро ва Самарқанд вилоятларига қарашли ички ишлар бўлимларига хабар қилиниб, уларга бедарак йўқолганлар тўғрисида ариза тушган-тушмаганлигини аниқлаш, мурдани кўрган шахсларни ва шу яқин атрофда яшовчи ҳамда қоровулларни воқеа бўйича сўроқ қилиш, Навоий ва Кармана шаҳрида яшаб юрган енгил табиатли аёлларнинг шахсини текшириб кўриш каби чора-тадбирлар белгиланиб, ушбу йўриқлар бўйича ишга киришилди.

Жиноят иши бўйича суд-тиббиёт экспертизаси тайинлангач, биринчи галда ёнмай қолган халат парчаси, соч толалари, номаълум аёлнинг темирдан ясалган ва протез тишлари ҳамда калла суяги текшириш учун олинди. Ана шундан кейин эксперт хулосалари яқин орадаги шаҳар ва туман поликлиникаларига юборилди. Навоий шаҳар тиш поликлиникаси врачлари бундай тишлар фуқаро В. Голотовскаяга тегишли эканлигини тасдиқлашгач, иш жараёни бир оз тезлашди. Марҳума Голотовская оиласи аъзолари, бу оилага ўзини яқин олиб юрган кишилар билан суҳбат олиб борилганда, 4 август куни жиноят иши бўйича гумондор тариқасида фуқаро Ҳақназар Дўстназаров ушланди. Шундан сўнг Навоий туман прокуратурасининг терговчиси Облоқул Султонов олиб борган тергов ишлари воқеанинг асл моҳиятини ойдинлаштирди.

Воқеа. 1991 йил 10 июнь куни Ҳ. Дўстназаров (ўзининг айтишича маст ҳолда бўлган) ўзига тегишли ВАЗ-21061 маркали В 0536 НВ номерли автомашинада жазмани (бу ибора кейинроқ судда исботланган) В. Голотовская билан «Нарпай» давлат хўжалигидан Навоий шаҳрига келишаётганда «сан-ман»га боришиб, ўзаро жанжаллашиб қолишади. Шунда Дўстназаров машинани тўхтатади ва аёлнинг кўкрак қафасига қўли билан уриб, кейин дуч келган жойига оёғи билан тепиб тан жароҳати етказади.

Аёл уч кун давомида Дўстназаровнинг Навоий шаҳридаги Энергетик кўчаси 8-уй, 37-квартирасида азоб чекиб, 13 июль кундузги соат бирлар атрофида жони узилади. Бундан саросимага тушган Дўстназаров мурдани йўқ қилиш йўлларини излай бошлади. Бунинг учун у дўқ-пўписа билан хотини Раъно Қурбонована, укалари Ғулом ва Олим Дўстназаровларни ишга солади. Акс ҳолда уларга ёмон бўлишини уқтириб, Дўстназаровга хизмат юзасидан бириктилган «Тез ёрдам» машинасида жасадни Навоий тумани «Нарпай» давлат хўжалиги 3-бўлим 6-бригадаси ҳудудига олиб бориб, бензин ва солярка ёнилғисини сепиб, ёқиб юборади...

Хуллас, фожиа содир бўлди. Ўтган ўтди, вақт оқар сув, уни ортга қайтариб бўлмайди. Маълумки, кўпйиллик маънавий қашшоқлик, тарбиянинг сустлиги (аввало оилада) ёки бутунлай издан чиққанлиги ва бошқа бир талай омиллар юртимизда зино тарқалишига сабаб бўлди. Қадимда халқимиз зино улкан гуноҳ, кечирилмас айб, деб билишган. Чунки Қуръони каримда Аллоҳ таоло мусулмонларга хитоб қилиб «Зинога яқинлашманглар, албатта у фоҳиша иш ва ёмон йўлдир», деганлар. Негаки, зино наслу-насабнинг бузилишига, оилаларнинг парчаланишига, инсоний муносабатларнинг ёмонлашувига, турли касалликларнинг тарқалишига ва бошқа бало-офатларга сабаб эканини улар яхши билганлар. Бизни ташвишга солгани ҳам, Ҳ. Дўстназаров В. Голотовская билан 1983 йилдан буён интим муносабатда эканлигини билатуриб, унинг хотини Раъно Қурбонова бунга бефарқ қараганлиги. Ҳаттоки, ўша куни мурдани олиб кетишаётган пайтда Р. Қурбонова машинанинг олдинги ўриндиғида «тиббиёт ҳамшираси» сифатида боради. Фожиа содир этилгач эса у Голотовскаяга тегишли бўлган аёллар кўйлагини, у ётган кўрпа тўшакларни ахлат қутиларига ташлаб ёқиб юборади.

Аслида Р. Қурбонова ўзининг юқоридаги ҳаракатлари билан, яъни одам ўлдириш жинояти изларини яшириб, Ўз.ЖК 169-моддаси II қисми бўйича 5 йилгача озодликдан маҳрум этилиши керак эди. Лекин у содир қилган жиноят Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1991 йил 31 августда чиқарган Ўзбекистон Республикасининг мустақиллиги муносабати билан афв этиш актининг 2-бандига тўғри келади. Ушбу бандда «беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси кўрсатилган жиноятларни содир қилган аёллар жиноий жавобгарликдан озод қилиниши» кўрсатилган.

В. Голотовскаянинг эри Н. Голотовский терговда хотинининг 1987 йилдан бери ҳеч қаерда ишламаганини, спиртли ичимликка ружу қўйганидан бир-икки ҳафталаб йўқолиб кетиши, шу сабабли унинг уйга келмай қўйганига эътибор бермаганлигини ва милицияга хабар қилмаганлигини айтади...

Кўриниб турибдики, ҳар икки оилага ҳам аллақачон дарз кетган. Бу «қилмиш» В. Голотовская учун ҳам, Ҳ. Дўстназаровга ҳам қимматга тушди. Бири бевақт ҳаёт билан видолашди, иккинчиси Навоий туман халқ суди қарори билан 8 йилга озодликдан маҳрум этилди. Бироқ ота-она меҳрига зор бўлиб ўсадиган фарзандлар эрта-индин улғайгач, эл-юрт орасида бошларини адл кўтариб юришини тасаввур қилишнинг ўзи нечоғлик оғир. Халқимизда бир удум бор. Бировни суриштирганда ота-онасини, аждоди ким ўтганини сўрашади. Шунда улар нима деб жавоб беришади, буни фақат яратган билади.

Бахтиёр ЖАМОЛОВ,
ҳуқуқшунос.

Беҳзод НОРБОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Ўзбекистон футболининг 80 йиллиги олдидан

• ЎЗБЕКИСТОНЛИК ИЛК ФУТБОЛЧИЛАР ВА УЛАРНИНГ «КОПТОГИ» ҲАҚИДА БИЛАСИЗМИ?

• ЁДГОР САЪДИЕВ — «ПАХТАКОР»НИНГ ДАРВОЗАБОНИ.

• КИМНИНГ РАФИҚАСИ ОҚИЛА?

• ГРУЗИНЛАРГА МУМКИН ЭДИ, БИЗГА ЭСА — ЙЎҚ. НЕГА?

• МУСТАҚИЛЛИК БОИС АРМОНЛАРИМИЗ УШАЛАДИ.

СИЗДАН—МАҲОРАТ, БИЗДАН—САДОҚАТ

АХБОР ИМОМХЎЖАЕВ БИЛАН СУҲБАТ.

— Ахбор ака, исмингиз «хабар» сўзидан олинган. Нима, шунга қараб касб танлаганмисиз?

— Балки тақдири азалда ёзилгандир. Дадам ўз қадрдон дўстларидан бирининг отини менга қўйган эканлар.

— Ўзбекистонда футбол шарҳловчиси деганда, деярли ҳамманинг билгани — сиз. Бу йўлга қачон, қандай кириб келгансиз?

— 1957-58 йиллари радиода спорт шарҳловчилари учун танлов эълон қилинган. Дастлаб, адашмасам, 23 киши беллашувни бошладик. Ўзбек ва рус тилларида матн ўқитишди. Бир ойдан сўнг ярмимиз қолдик. Кейин спортнинг турли соҳасига оид савол-жавоблар бўлди. Оқибат «Ғалвирдан» тўкилмаган тўрт киши «Пахтакор» ўйингоҳига келдик, автобуснинг ичида ўтириб, футбол ўйинини шарҳладик. Тўрт одам бараварига эфирга чиқдик ва мен ўзбек тилида, раҳматли Роман Турпишев эса русча футбол шарҳловчиси қилиб танлаб олиндик.

— Бунгача футбол шарҳловчилари йўқмиди?

— Раҳим Алимов (Азим Алимовнинг отаси) журналист сифатида бир йиллар репортаж олиб борган.

— Унда... сизни уста кўрмаган шогирд деймизми?

— Жудаям унчалик эмас. Рус футбол шарҳловчилари Озеров, Перетурин, Масляков кабилардан кўп нарсани ўрганганман. Аммо барибир қийин эди, чунки мактаб йўқ-да! Аввалига футбол ўйингоҳидан 15—20 дақиқадан эшиттириш олиб бордик. «Пахтакор» олий лигага чиққач, тўла репортаж олиб боришга ўтдик.

— Бир интермедияда Эргаш Каримов яратган ашаддий ишқибоз образи одамлар ичида ғоят машҳур бўлиб кетишининг сабабларидан бири — халқимизда футболни девонавор яхши кўрадиганлар беҳисоблиги бўлса керак. Шу боис кўпчилик сизга ҳавас қилади: футболчиларни яқиндан биласиз. Қизиқ-да: бу соҳа одамларининг ўзига хосликлари борми?

— Бор. Айримлари машҳур, истеъдодли ўйинчи бўлсалар-да, панада юришни ёқтирадилар, журналистларга тутқич бермайдилар. Баъзилари — аксинча. Аслида, бу ҳол бошқа соҳа одамлари орасида ҳам учрайди.

Моҳир футболчи бўлиш билан бирга, ноёб истеъдодлилар ҳам кам эмас. Масалан, Тўлаган Исоқов хоҳлаган жойда ўйинга тушиб, ашула айтиб бераверарди. Владимир Тожиров жамики мусиқа асбобларини чалишни биларди.

— Қанчалик яхши кўрмайлик, футболни ўйин, деб қараймиз. Футболчи учун жисмоний пишиқлик, ўйин пайтида вазиятни тўғри баҳолашу олдиндан ҳис қилиш фазилати ва маҳорат кифоя, деб ўйлаймиз...

— Ўша — нотўғри фикр. Ўйинчиларнинг кўпчилиги «Пахтакор» аъзоси бўлиш билан бирга олий илмгоҳларда ўқишарди. Биласиз, уларнинг обрўйи баланд бўлади. Лекин бу имтиёздан сира фойдаланишмасди. Ўзлари яхши ўқишга ҳаракат қилишарди. Масалан, Мақсуд Шарипов жисмоний тарбия институтидан кейин журналистликка ўқиган. «Пахтакор»нинг собиқ дарвозабони Анвар Рашидов ҳозир физика-математика фанлари номзоди. Таниқли артист Ёдгор Саъдиев ҳам бир вақтлар «Пахтакор»да дарвозабон бўлганини биларсиз.

— Ҳаётда айрим соҳа одамлари, масалан, савдо ходимлари, санъаткорлар, ўқитувчиларнинг маънавий қиёфаси ҳақида кўпчилик такрорлайдиган фикрлар бор. Лекин футболчиларнинг тўп суришию маҳоратига қанчалар қизиққанимиз билан, шахсияти, оилавий ҳаёти ҳақида ҳеч нарса билмаймиз. Сиз...

— ...бир воқеани ҳикоя қилиб берсам, худди шу мавзуда биз ҳам деярли эл қатори эканлигимиз равшан бўлади.

Тбилисининг аэропортида бир грузин киши билан суҳбатлашиб қолдик. Ҳазилкаш, қизиқувчан, дилкаш экан. «Пахтакор» ўйинчиларидан қай бирининг рафиқаси энг гўзал ва оқила?» деб сўраб қолди. Тўғриси, билмасдим. «Красицкийнинг хотини!» — дедим вазиятдан чиқиш учун ва саволни давом эттирмаслиги учун ундан сўрадим: «Сизларда кимнинг рафиқаси энг...» Суҳбатдошим кўзлари чарақлаб тантанавор оҳангда бир ўйинчининг номини айтди. Аммо мен: «Билишимча, фалончининг хотинини жуда мақташади», — дедим. «Йўқ, у хотин яхши эмас. Бир жойда йигирма йил ишлаган одамни ҳайдаттириб, ўрнига ишга келган!» — деди у қовоғини уйиб...

Лекин айтишим керак, спортчилар уйларида жуда кам бўлишади. Бирор жойда айрим сабаб билан самолёт учмай қолса Ҳамид Раҳматуллаев, албатта уйига телефон қилиб, хавотирланмасликларини тайинларди.

Михаил Ан оиласини беҳад ҳурматларди.

— Ҳар бир ўйин олдидан икки жамоа ўйинчилари ҳақидаги маълумотларни ўрганиб чиқасизлар, шундайми?

— Йўқ ва ҳа. «Йўқ» шунинг учунки, биз доимий равишда футбол тараққий этган шаҳарларда чиқариладиган турли маълумотномалар; жадваллар, илгариги... «Советский спорт». «Футбол» рўзномаларида ўйинлар, ўйинчилар ҳақида босилган мақолаларни ўрганиб, йиғиб борамиз. «Ҳа» шунинг учунки, ўша кўп йиллар давомида тўплаган маълумотларимизнинг тааллуқлисини ўйин олдидан кўриб оламиз.

— Тўғридан тўғри эфирга чиқасизлар. Тажанглнклар, кулгули воқеалар ҳам бўлиб турса керак?

— Якубик 99 та гол уриб, 100-си кутилаётганди. «Пахтакор» Харьковнинг «Металлист»и билан майдонга тушди. 100-голни тарихий қилиб олиб қолиш учун алоҳида кинотасвирчи таклиф қилинганди. Ўйин бошланди, мен шарҳлаяпман. Шу пайт ёнимда ўтирган Турпишев ўрнидан туриб безовталана бошлади. Аввалига шарҳни тўхтатмадим. Лекин шеригимнинг асабийлашаётганидан хавотирланиб эфирни ўчирдим ва «Нима гап?» — деб сўрадим.

«Юзинчи голни тасвирга туширадиган оператор келиши керак эди, йўқ», — деди у. Ўйиннинг биринчи бўлимида ҳисоб очилмади, танаффусда Турпишев ташқарига отилиб чиқиб кетди ва «Кинотасвирчини топдим», — дея қайтиб келди. Маълум бўлишича, оператор гол урилгандан кейин тушиб бориб тасмага муҳрлайман, деб одамларнинг орасида ўтирган экан... 2-бўлим бошланди. Яна мен шарҳни олиб бораяпман. Бир вақт Турпишев ўрнидан туриб хохолаб кула бошлади. Иложсиз яна эфирни ўчириб ундан сабабини сўрадим. Ўзини тутолмай кулаётган ҳамкасбим ишора қилган томонга қарадим: Якубикнинг 100-голини тасвирга тушириши керак бўлган оператор камерасини кўтариб Яновскийнинг дарвозаси орқасида турарди...

— Ахбор ака, мана, ҳар соҳада мустақиллик очган имкониятлар ҳақида гапираяпмиз. Мен ҳур республикамиз донғини дунёга таратадиган футбол юлдузларимиз бўлишини шунчалар орзу қиламанки!..

— Ҳа... Эсимда, 1988 йили Сеулда ўтказилган Олимпиадага собиқ СССРдан ўзбек спорт шарҳловчиси сифатида биринчи ва охирги марта мен бордим. Асакалик оғир атлетикачи Ноил Муҳаммадёровнинг кумуш медали муносабати билан жаҳондаги жуда кўп спорт шарҳловчилари келиб мени табриклаб кетишганди. Ўшанда юртинг номини айтиш қанчалар ифтихор эканлигини ҳис қилганман. Конденционер, телевизорлар билан жиҳозланган автобусда кетарканмиз, таржимон корейслар ёнимда ўтирган қорача қизнинг юртини сўрашди. У аргентиналик эканини айтди, лекин таржимонлар ҳеч тушунишмасди. Шунда мен Саботини, Марадоналарнинг номини айтдим — савол берувчиларнинг юзлари ёришиб кетди. Рут Гуллит деган футбол юлдузи боис унинг юрти Суринам дунёга машҳур бўли...

— Собиқ СССР ҳудудида ўтказилган турли мусобақаларда армонингиз бўлганми?

— Энг катта армоним шуки, агар ўйин Иттифоқ телевидениесидан кўрсатиладиган бўлса, телетайпдан одам келарди-да, бошдан охиригача русча шарҳланарди. Мен ёнида ўтирардим...

— Грузия, арманистонликлар ўз тилларида шарҳ олиб боришарди-ку!

— Ҳа, «Динамо» Тбилиси нафақат ўз майдонида, балки меҳмонда ўйинганда ҳам она тилида шарҳловчиси бўлари. Шунинг учун ҳам Котэ Махарадзега жуда ҳавас қилардим.

— Қанчалар оғир бўлмасин, суҳбатимиз шунга келиб тақалди. 1979 йилнинг 11 августидаги футболчиларимиз фожиаси ҳақида анча-мунча ёзилди... Улар билан боғлиқ ниятларингиз борми?

— Марҳум ўйинчиларнинг шахси, оиласи, фаолияти ҳақида ўрганиб элга тақдим этишни ўз бурчим деб биламан. Чунки ҳозирги спорт шарҳловчилари улар билан мулоқотда бўлмаганлар, билмайдилар. Шуҳрат Эшбўтаев (Навоий шаҳри), Сирожиддин Бозоров (Нарпай тумани)ларнинг юртига бориб кўрсатувлар тайёрлаб келдик. Сирожиддиннинг онаси билан кўришаяпмиз, кўзлардан ёш қуйилади. Онаси: «Нега ёнингизда Сирожиддин йўқ?» — деб дилимни вайрон қилди...

— Агар ҳаёт юрганларида, улар ўттиздан ошиб-ошмаган айни навқирон йигитлар бўлишарди-да!.. Оилалари, бола-чақаларига эътибор борми?

— Ҳа, нафақат ўша йили, ҳозиргача хабар олиниб, моддий ёрдам бериб турилади. Ҳалокатга учраган самолёт Белоруссия фуқаро авиациясига қарашли эди, шунинг учун фожиадан кейин Беларусь ҳукумати ҳам марҳумлар оиласига жуда катта моддий ёрдам берган.

Бу йил Ўзбекистонда «Пахтакор-79» жамғармаси ташкил этилди.

— Эски дард—эски савол: ўзбек футболида шу пайтгача нега ўзбек йигитлари кам бўлиб келди?

— Мен ҳамиша кузатиб юраман: 13, 14, 15 ёшли ўсмирлар футбол командаларида асосан 80 фоизи ўзбеклар бўлади. 17—18 ёшларга боргач, уларнинг сони кескин камаяди. Кимдир ўқишга кирмоқчи бўлиб, кимдир иқтисодий жиҳатдан манфаатлироқ йўлни танлаб, футболни ташлаб кетадилар.

Лекин, ҳозир «Пахтакор»да ўзбек болалар кўп. Ҳаракатлар шу тарзда давом этса, жамоамизнинг келажаги яхши бўлади.

Яна шуни айтиш кераки, айни пайтда Пятницкий, Қосимов, Денисов, Шквирин каби моҳир ўйинчиларимиз собиқ иттифоқнинг турли командаларида ўйнаяптилар. Буни қоралаб бўлмайди, чунки шароит шунақа, қаерда моддий рағбат катта бўлса ўйинчи ўша ерга боради. Агар Ўзбекистон Жаҳон Футбол федерацияси (ФИФА)га аъзо бўлса, ўйинчилар қаерда ўйнамасин, чақиртирганда Ўзбекистон шарафини ҳимоя қилади.

— Дарвоқе, Ўзбекистоннинг олий лига чемпионати ўйинлари, яъни «Пахтакор»нинг мусобақалари Қибрайдаги базасида ўтаяпти. Нега?

— Иқтисод ҳақида гап кетди: ҳозир «Пахтакор» стадиони ўз футбол жамоаси — «Пахтакор»дан ҳар бир ўйин учун 50 минг сўм пул сўраяпти. Саноқли одам ўйинга кирса, шунча маблағни қаердан топишсин?

— Лекин бу стадион маъмуриятн учун тангликдан чиқиш йўли эмас. Катта шаҳарларда товуқнинг катагидек жойдан ҳам унумли фойдаланилаётган бир пайтда ҳайхотдай ўйингоҳнинг ой-ойлаб хувиллаб ётишини ҳеч оқлаб бўлмайди.

— Фикримиз бир жойдан чиқди. Ўйингоҳда турли маданий-оммавий тадбирлар ўтказиб ундан унумли фойдаланиш, ишбилармонлик зарур.

— «Пахтакор» дунёнинг машҳур жамоалари билан майдонга тушишини орзулаш мумкинми?

— Шу пайтгача Ўзбекистонда профессионал футбол йўқ, деб яшириб келинди. Аслида, «Пахтакор» халқаро учрашувларда ҳамиша юқори савияда ўйнаган.

Жамоа аъзоларига яхши шароит яратилса, моддий аҳволи кўнгилдагидек бўлса, рўзғор ташвиши юки елкаларидан босиб турмаса, ўйиндан кейин ётоқхонага бориб ётмасалар, албатта, яхши ўйнайдилар. Вилоятларда ўсмирлар футболини ривожлантириш керак, шунда таянч жамоага иқтидорли ёшлар «оқиб келади», танлов имкониятлари кенгаяди.

Мустақилликнинг шарофатини қаранг: шу пайтгача футбол оламида умуман номи чиқмаган Латвия терма жамоаси Дания терма футболчилари билан дуранг ўйнадилар. Дания билан-а!

Жаҳон стандартларига жавоб берадиган спорт кийим-бошлари, тўпларниям ўзимизда ишлаб чиқариш вақти етди.

— Издошларингиз ҳақида фикрларингиз?

— Ҳозир ёшлардан шарҳловчилар бор. Аммо бир лекини шуки, улардан баъзилари жуда сўзамол, иқтидорли журналист бўлса, спортга оид билими етишмайди ёки аксинча. Балки ёшларни қизиқтирадиган, илҳомлантирадиган, рағбатлантирадиган тадбирлар ўйлаб топиш керакдир.

Бундан бир неча йиллар муқаддам Ўзбекистон спорт журналистларининг уюшмаси бор эди, унга Олег Ёқубов бошчилик қиларди. Шу уюшма йўқолиб кетди. Рўзномаларнинг спорт бўлимлари алоҳида эди. Улар қисқариб кетди. Ҳатто, биз хизмат қиладиган Ўзбекистон ойнаи жаҳонининг спорт муҳарририятини «Ёшлик» муҳарририятига қўшиб юборилганди, хайрият, яна ажралиб чиқди.

Спорт шарҳловчиси учун энг катта рағбат — унинг йирик мусобақаларда қатнашиши. Юқорида етмиш йил мобайнида ўзбек спорт шарҳловчиси бир мартагина жаҳон олимпиадасида қатнашгани ҳақида гапирдим. Бунинг натидасида биз собиқ Иттифоқ командалари таркибида қатнашган энг иқтидорли спортчиларимизнинг ғолиблик учун кураш йўлидан тўла хабардор бўлолмадик. Элга тарғиб қилолмадик. У замонлар-ку, биз билан ҳеч ким ҳисоблашмасди десак...

Охирги — Барселонада ўтказилган жаҳон олимпиадасида дунё мамлакатларидан 11 минг шарҳловчи бўлди. Ўзбекистондан 17 спортчи иштирок этди. Лекин республикамиздан на бир шарҳловчи ва на кинотасвирчи қатнашмади. Яқиндагина Манилада ўтган дунё чемпионатида шоҳмотчиларимиз 2-ўринни эгаллаганликлари шуҳрати барча элларга таралди. Шундаям битта шарҳловчимиз йўқ. Кундалик ўйинлар натижасини Москвадан кутдик.

— Мустақиллигимизнинг бир йиллиги нишонланган қутлуғ дамларда ўзбек футболининг 80 ёшини ҳам байрам қилиш ғоят мароқли. Мухлисларни қандай маросимлар кутаяпти?

— Бу йирик санага бағишлаб халқаро турнир ўтказишга тайёргарлик кетаяпти. Ойнаи жаҳонда «Футбол майдонлари» кўрсатуви ойига икки марта эфирга чиқади.

Ўзбекистон миллий боғида футбол фахрийлари давраси киносуратга туширилди. Унда Муса Хўжаев, Ёқуб Валишоев, Исоқ Тошмуҳаммедов, Сергей Будагов, Вячеслав Соловьев, Вали Шамсимуҳаммедов каби устозлар қатнашди. Биология фанлари доктори, профессор, собиқ футболчи Жўра Саидов, бухоролик фахрий, шоир Қурбон Бадалий ҳақида алоҳида кўрсатувлар намойиш этилди. Футболимиз тарихига оид китоб чиқаяпти...

— Ахбор ака, шубҳасиз, байрамда қамишдан бел боғлаб хизмат қилганлар сафида бўласиз. Аммо биз — мухлислар сизни Ўзбекистон футболи тарғиботининг захматкашларидан бири, деб биламиз. Айёмингиз муборак.

Энди тасаввур қилинг: аҳли Ўзбекистон — футболимизнинг 70-йиллардаги шуҳрати ва ундан ҳам юксак мавқега эришмоғини интизор бўлиб кутаётган мухлислар. Уларга қандай тилагингиз бор?

— Ўша кунларга етмоғимизга ишонаман. Унгача барча ишқибозларга командамизнинг мушкул кунида ҳам садоқатли бўлиб қолишини тилайман.

Муҳтарама УЛУҒ суҳбатлашди.

БЕРУНИЙХОНЛИК КУНЛАРИ

Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқларида қарийб икки ҳафта давом этган берунийхонлик кунлари ниҳоясига етди.

Алломанинг таваллуд санаси муносабати билан хотира кунларини ўтказиш эндиликда анъана бўлиб қолди. Атоқли қомусчи олим ва мутафаккирнинг муборак номи Хоразм воҳаси аҳолиси учун айниқса қадрли. Негаки, у минг йилдан сал кўпроқ вақт муқаддам қадимий воҳанинг Кат шаҳрида дунёга келган.

Айниқса, бу йил воҳада берунийхонлик кунлари кенг нишонланди. Тантаналар дастлаб Хива туманидаги улуғ юртдошимиз номи билан аталувчи жамоа хўжалигида бошланди. Бу ерга воҳанинг таниқли олимлари, ёзувчилар, шоирлар, санъаткорлар ташриф буюрдилар.

Ал-Хоразмий номидаги Урганч давлат университетида ўтказилган илмий-амалий йиғинда эса Ўзбекистоннинг бир гуруҳ таниқли олимлари қатнашдилар. Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси С. Азимжонова, республика Шарқшунослик институтининг катта илмий ходими А. Ирисов ўз маърузаларида буюк олимнинг ҳаёти ва илмий кашфиётларига оид қатор янги маълумотларни келтирдилар. Илмий анжуман қатнашчилари олим яратган 200 га яқин асар Ўзбекистон ва жаҳон илмлари хазинаси учун ғоят қимматли эканлигини қайд этдилар.

Шунингдек, анжуманда қалам аҳли, маданият ва санъат намоёндаларининг ҳам дил сўзлари, шеър ва қўшиқлари янгради.

Берунийхонлик кечалари вилоятнинг бошқа қатор меҳнат ва ўқув жамоаларида ҳам бўлиб ўтди.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЭЪЛОНЛАР

минтақалараро тижорат-ахборот агентлиги ИНТЕРБАРС

Ўрта Осиё минтақасида биринчи марта!
Барча турдаги тижорат, хизматларини ҳавола этади.

Компьютер графикаси ва мультипликацияси асосида тижорат видеороликларини - паст баҳоларда тайёрлаб беради.

Мажмуавий тижорат дастурларини ишлаб беради, тижорат кампанияларини ташкил этади.

Матбуот, телевидение, радиоэшиттиришларга эълонларни жойлаштиради.

Нашриёт-матбаачилик фаолиятини қўлланмалар, буклетлар, тақвимлар ва бошқа хил чоп этиладиган маҳсулотларни.

Фирмали услубдаги савдо белгилари, тимсолларини ишлаб беради.

Тижорат-маркетинг изланишлари, тижоратнинг фойдалилигини.

бошқа хил тижорат хизматларини кўрсатади.

"БАРС" Савдо уйининг тижорат кампанияси, бошқа йирик ва хорижий корхоналари "Интербарс" агентлигига ўтказилган.

Тижорат манбаа, мақсад яратиш!
Тел. 55-90-15, МРИА "Интербарс"

ТОШКЕНТ АГРЕГАТ ЗАВОДИ

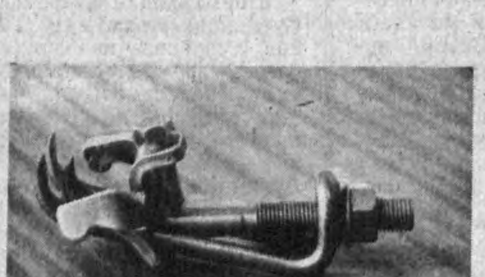

Савдо ташкилотларига янги ишлаб чиқарилган маҳсулотни таклиф этади.

Оригинал конструкцияда ишланган, патентланган чиқаргич.

Унинг ёрдамида автомобиль ғилдирагидан шина бортларини тез ва осон чиқариб олиш мумкин.

Автосервис бўлмаган чекка жойларда чиқаргич жуда қўл келади, чунки у содда ва қулай ишланган.

Автомобиль эгалари чиқаргични заводнинг магазин-салонидан устама нархларсиз сотиб олишлари мумкин. Баҳоси 110 сўм атрофида.

Манзилимиз: 700057, Тошкент шаҳри, Уста Ширин кўчаси, 117, (26, 43, 50, 82, 93-автобусларнинг, 7 ва 10-троллейбусларнинг «Компрессор заводи», «Жомий майдони» бекатлари.

Телефонлар: 48-03-61, 48-69-16.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИНИНГ

АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1992 йил 23 сентябрдан республика ҳудудида сўмга нисбатан чет эл валютасининг қуйидаги курси ўрнатилганлигини хабар қилади.

1 Австралия доллари	174 сўм 27 тийин
1 Австрия шиллинги	23 сўм 04 тийин
1 Англия фунт стерлинги	412 сўм 59 тийин
10 Бельгия франки	78 сўм 91 тийин
1 немис маркаси	162 сўм 53 тийин
1 голланд гульденги	144 сўм 35 тийин
1 Дания кронн	41 сўм 77 тийин
100 Италия лираси	19 сўм 26 тийин
1 Норвегия крони	40 сўм 08 тийин
1 Канада доллари	194 сўм 83 тийин
1 АҚШ доллари	241 сўм 00 тийин
1 Финландия маркаси	52 сўм 28 тийин
1 француз франки	47 сўм 51 тийин
1 швед крони	43 сўм 43 тийин
1 Швецария франки	185 сўм 07 тийин
10 Япония иени	19 сўм 67 тийин
1 ЭКЮ	316 сўм 31 тийин
10 испан песети	23 сўм 05 тийин
10 Греция драхми	12 сўм 80 тийин
1 Ирландия фунти	421 сўм 75 тийин
1 Исландия крони	4 сўм 31 тийин
1 Қувайт динори	821 сўм 68 тийин
10 ливан фунти	1 сўм 01 тийин
10 Португалия эскудоси	18 сўм 88 тийин
1 Сингапур доллари	150 сўм 25 тийин
10 Туркия лираси	0 сўм 32 тийин

Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Президиуми, Ижтимоий-гуманитар фанлар бўлими ва ЎзФА ходимлари Касаба уюшмасининг республика қўмитаси Президиуми ЎзФА мухбир аъзоси, ЎзФА фалсафа кафедрасининг мудири Х. Пўлатовга оналари

Тожихон ПУЛАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва Олий суди жамоалари Нукус шаҳар халқ судининг раиси

Турсунбой КОБЛОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—197.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир Анвар ЖЎРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУҒОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси. Босишга топшириш вақти 21.00 Босишга топширилди 21.30. № Г—356 Тираж 28436. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.